

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

DİLEKÇE-İNSAN HAKLARI KARMA ALT KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

28 Şubat 2014 Cuma

DİLEKÇE-İNSAN HAKLARI KARMA ALT KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

28 Şubat 2014 Cuma

---0---

K O N U

Sayfa

Kamu Denetçiliği Kurumunun 2013 yılı raporunun görüşmeleri

1:27

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:27

M. Nihat ÖMEROĞLU (Kamu Başdenetçisi)

1:6, 6:8, 10:12,
15, 19, 23, 26, 27

Zekeriya ASLAN (Kamu Denetçisi)

6, 12:15, 15

Serpil ÇAKIN (Kamu Denetçisi)

8:10

Ziver ÖZDEMİR

(Batman)

12

Mehmet ELKATMIŞ (Kamu Denetçisi)

15:18

Abdullah Cengiz MAKAS (Kamu Denetçisi)

19:20, 20:23

Sıtkı GÜVENÇ

(Kahramanmaraş)

20

Muhittin MIHÇAK (Kamu Denetçisi)

23:25

Mustafa TUTULMAZ (Kamu Denetçiliği Kurumu Gn.Sek.)

26:27

Açılma Saati: 14.33

Kapanma Saati: 17.04

BİRİNCİ OTURUM

28 Şubat 2014 Cuma

Açılma Saati: 14.33

BAŞKAN: Halil ÜRÜN (Afyonkarahisar)

0

BAŞKAN – Karma komisyon tarafından verilen alt komisyon toplantımızı başlatıyorum.

Şu anda yeterli çoğunluğumuz var. Alt komisyon üyelerinin çoğunluğu hazır, imzalarını da atmış vaziyetler.

Bu toplantımızın gündemi, **Kamu Denetçiliği Kurumunun 2013 yılı raporu hakkında** Değerli Başdenetçimiz ve denetçilerimizin görüşlerini ve kurum ihtiyaçları konusundaki taleplerini dinleyeceğiz. Özellikle, Sayın Başdenetçimize ve denetçilerimize tekrar hoş geldiniz diyorum. Çalışmalarımızı başlatıyorum.

Komisyon olarak yapacağımız iş, daha önce Meclis Başkanlığımıza sunulmuş olan Kamu Denetçiliği raporumuzu, bu raporu bir şekilde tekrar gözden geçirip Genel Kurula sunulacak hâle getireceğiz. Alt komisyonumuzun hazırladığı rapor, Dilekçe Komisyonu ve İnsan Hakları Komisyonunun oluşturmuş olduğu karma komisyonda, Genel Kurulda değerlendirilecek, daha sonra da Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna indirilecektir.

Ben hemen sözü Kamu Başdenetçimiz Sayın Nihat Ömeroğlu Bey'e vermek istiyorum.

Sayın Başkanım, süre sınırimız yok ancak bütün denetçileri de dinlemek istiyoruz. Takdiri size bırakıyoruz.

Buyurun lütfen.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, komisyonun değerli üyeleri, sayın milletvekilleri, kıymetli denetçi arkadaşlarım, değerli uzman arkadaşlar; hepinizi öncelikle saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkanımızın da ifade ettikleri üzere, yasa gereği Kamu Denetçiliği Kurumunun 2013 yılında yapmış olduğu yıllık faaliyet raporunun Türkiye Büyük Millet Meclisi karma komisyonu başkanlığına sunulması üzerine bir süreç başlattığımızı biliyorsunuz, Sayın Komisyon Başkanımızın. 19 Şubat 2014 günü sayın denetçimiz Mehmet Elkatmış ve ekibi burada gelip kendi sunumlarını, rapor hakkındaki bilgileri aktarmış idiler. Bugün daha ayrıntılı bir şekilde sayın denetçi arkadaşlarımız ve uzmanlarımızla birlikte 2013 yıllık faaliyet raporumuzu imkânlar ölçüsünde sizlere satır başları altında sunmak istiyorum.

Öncelikle şunu ifade etmek isterim: Türkiye Cumhuriyeti tarihinde, Kamu Denetçiliği Kurumunun statüsü, yaptığı işlev nedeniyle bunu cumhuriyet tarihinin bir miladı olarak kabul edebiliriz. Neden bir milat olarak kabul edebiliriz? Çünkü artık 21'inci yüzyılda bireyin hakları, özellikle insan hakları ve temel hak ve özgürlükler ön plana çıkmıştır. Birey mutluyorsa, birey huzurluyorsa, birey özgürse devlet güçlüdür, milletimiz güçlüdür. Bu anlamda, Kamu Denetçiliği Kurumunun, uluslararası deyimle ombudsmanlık kurumlarının en temel işlevi, bireylerimizin direkt olarak idarenin yönetimine iştirak etmeleridir. Bunun özellikle altını çiziyorum. Ve bu fonksiyonu yaparken biz Türkiye Büyük Millet Meclisinin değerli üyelerine de büyük yardımcı olduğumuza da inanıyoruz. Artık birey bize müracaat ettiği vakit devletle, idareyle olan tüm işlemlerini, o şikâyetle ilgili biz takip ediyoruz. Kamu Denetçiliği Kurumu için, devlet sırrı dâhil, hiçbir gizlilik yoktur. Kurumlar, kuruluşlar, bu kurumun sormuş olduğu, yazmış olduğu, istemiş olduğu bilgi, belge, doküman ne varsa yasa gereği otuz gün içerisinde bize bildirmek durumundalar.

Aynı zamanda, bu kurumun diğer bir işlevsel özelliği, bu uluslararası sözleşmelerde ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde de olduğu gibi, temel fonksiyonlardan biri de adaletle hızlı erişimdir. Kurumumuz idareyle mahkemeler arasında bir konumdadır.

Bir diğer özelliği, idarenin iyi yönetişiminin yanında, mahkemelerde ve mahkemelere gitmeden onların işlerini azaltmak, idareyle birey arasındaki sorunları mahkemeye gitmeden, çok kısa süre içerisinde çözüme kavuşturmaktır. Bildiğiniz gibi, 6328 sayılı Kanun, 29 Haziran 2012 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yine, yüce Meclisin yasada bize verdiği bir geçiş süreci var idi ancak yüce Meclisimiz tatile girdiği için biz ancak üç ay gibi kısa bir süre içerisinde bu kurumu ekip arkadaşlarımızla birlikte fonksiyonel hâle getirdik ve 29/3/2013 tarihinden itibaren de şikâyetleri almaya başladık ve gerçekten -uzman arkadaşlarımız da burada- büyük bir özveriyle 8 bine yakın şikâyetimizin aşağı yukarı büyük bir kısmını sonuçlandırdık. Bu kararlarımızın bir kısmına

idare uydu, bir kısmına uymadı, bir kısmına mevzuat sebebiyle uyamadı. Biraz sonra yaşamızdaki birtakım arzu ettiğimiz değişiklikleri de sizlere arz edeceğim ancak hemen şunu ifade etmek isterim: Doksan yıllık Türkiye Cumhuriyeti tarihinde oturmuş, yerleşmiş bir bürokratik kültür, bir idari anlayış, bir kırtasiyecilik hepinizin malumudur. Daha önce, idare, kapalı, hesap verilebilirliği olmayan, şeffaf olmayan, haklı beklentiye karşılık vermeyen ve iyi yönetim ilkelerini çok az uygulayan bir kültüre sahipti. Bilindiği üzere, Türkiye Cumhuriyeti'nde mahkeme kararları uzun bir süre tartışılmıştır. Bize gelen şikâyetlerde de mahkeme ilanlarının uygulanmadığı durumlar dahi hâlâ söz konusudur. Ben bu kurumun -inşallah başarılı olacaktır- gelecekteki başarısızlığına kılıf aramıyorum, ancak böyle bir idari kültür, böyle bir bürokratik kültür içerisinde idarenin bizim vermiş olduğumuz, özellikle, tavsiye kararlarına uyması biraz zaman alacaktır. Bunu bir gerekçe veya bahane olarak öne sürmüyorum. Bu anlamda, kurumun mutlaka güçlendirilmesi gerekir. Biraz sonra o konulara da değineceğim. Burada Türkiye Büyük Millet Meclisimize çok büyük görevler düşmektedir ve bize destek olmalarını bekliyoruz her zaman olduğu gibi, her zaman da desteklerini arkamızda hissettik.

Şimdi, bu kurumun kuruluş amacı, etkin bir şikâyet mekanizması oluşturmaktır. Nedir bu? O kadar geniş kapsamı var ki bizim yetki ve görevimizin, idarenin her türlü eylem ve işlemini, tutum ve davranışını insan haklarına dayalı olarak adalet anlayışı içerisinde hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden denetlemek. Bakın, kanuni yönden denetlemek demiyorum -şüphesiz, siz de bunu biliyorsunuz- hukuka uygunluk yönünden denetlemek, belki bundan çok daha önemlisi, aynı zamanda hakkaniyete uygunluk yönünden de denetlemek fonksiyonumuz var. Biliyorsunuz, mahkemelerimiz ister ilk derece mahkemeleri olsun ister yüksek mahkemelerimiz olsun sadece hukuki denetim yapabilirler. Hakkaniyet veya bizim diğer bir anlatımla yerindelik denetimi yapamazlar. Maalesef, 2010 referandumundan önce idari yargımız, özellikle idari yargımız, idarenin yapmış olduğu tasarruflar konusunda, işlemler konusunda yerindelik denetimi yapıyordu. Birçok kez yasa değişmesine, Anayasa değişmesine rağmen bu alışkanlıklarını bırakmadılar "Biz yüksek mahkemeyiz..." Layüsel, sorumsuz kuruluşlar gibi hukuka ve kanuna aykırı birçok kararlar verdiler. Ancak, referandumdan sonra, artık, mahkemelerimiz sadece hukuki denetim yapıyorlar ve yapmaktadırlar. Oysa aynı zamanda bir işlem -şüphesiz işlem, eylemde belki haksızlık olabilir- hukuka, kanuna uygun olabilir ancak eğer hakkaniyete uygun olmazsa -ki bizim birçok kararlarımız da bu hukuka ve kanuna uygun olduğu hâlde- yerindelik denetimi sonucunda burada hakkaniyete uygun olmadığını, bir adaletsizlik olduğunu saptadığımız takdirde biz idareye tavsiyeyi de bu mahiyette yapıyoruz. Bu kurumun ayrıca bir özelliği de mahkemelerden budur.

Bir diğer özelliği, hepinizin bildiği gibi, Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlı olan bu kurumun en büyük özelliği bağımsız ve tarafsız olmasıdır. Bu bağımsızlık ve tarafsızlığın önemi nerede yatıyor? Şurada yatıyor, dünya örneklerinde de böyledir bildiğiniz gibi: Gerek başdenetçiyi gerek denetçilerimizi yüce Meclisimiz seçmiştir. Geçmişte idari yapı ve bürokrasi, bürokratik kültür genelde mesleki bir dayanışma, mesleki bir taassubu göstermişlerdir. Geçmişteki benim mesleğimde de bu vardır, emniyette de vardır, diğerinde de vardır. İşte, bu kurum, diğer kurum ve kuruluşlardaki teftiş heyetlerinden, iş denetim heyetlerinden -hatta, bir de yasama denetimi var, o çok farklı- çok farklı bir konumdadır. Biz, Meclisten aldığımız ve Anayasa'dan aldığımız güçle hiçbir kuruma karşı, kuruluşla karşı mesleki taassup içerisinde, dayanışma içerisinde olmadan özgürce eleştirilerimizi ortaya koyuyoruz. Tutum ve davranış derken de bu çok geniş bir kavram -o anlamda Yüce Meclisi de aynı zamanda burada ben takdir ediyorum- sadece eylem ve işlemler yönünden değil, o kamu görevlisinin, o kurum görevlisinin bizim "ajan" dediğimiz yani "idari ajan" dediğimiz eski deyimle memurların dahi hiçbir haksızlık kanunsuzluk yapmasa bile bireye karşı tutum ve davranışları da bu kurumun denetimi içerisinde. Yani, klasik anlamda, geçmişte "Ya, git kardeşim, bugün git yarın gel." veya ona karşı ister bir nefret söylemi olsun, ister ötekileştirme olsun, ister psikolojik taciz dediğimiz "mobbing" ve bunun gibi şeyler olsun, bunlar hep bu kurumun yetkisi ve görevi içerisinde. Onun için, sözlerimin başında bu kurumun Türkiye Cumhuriyeti için bir milat olduğunu söyledim.

Ayrıca olan bir husus, denetçilerimizden bir tanesi sadece kadın ve çocuklardan sorumludur. Burada sayın bayan milletvekilimiz de var, bayan arkadaşlarımız da var. Bu, Türkiye'de belki düşünülen bir şey değildi. Artık, sadece, onların bireysel hakları hatta kamusal hakları konusunu gündeme getirecek, eleştiri yapacak, idareye tavsiye de bulunacak, sadece, aynı zamanda bununla görevli kadın ve çocuklardan sorumlu kamu denetçimiz Sayın Serpil Çakın da buradadır ve çok güzel hizmetleri vardır diğer arkadaşlarımız gibi.

Kurumumuzun yine bildiğiniz gibi bir özelliğini daha anlatacağım çünkü birçok ombudsmanlık kurumunda bu özelliğin olmadığını da biz gördük. Hem gerçek kişiler şikâyet edebiliyor bize hem de tüzel kişiler. Asıl önemlisi, Türk vatandaşı veya yabancı ayrımı yapılmaksızın -Türkiye'ye, sınırlarımıza bir yabancı adım attığı andan itibaren isterse ki biz bu konudaki broşürlerimizi, afişlerimizi gümrük kapılarına da gönderdik- bize başvurabiliyor ve biz burada bir mütekabiliyet şartı da aramıyoruz. Özellikle, yabancı

konuklarımızda -yabancı misyonlarla- ve benim arkadaşlarımın da çalışma ziyaretleri ortamında, Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde bu çok güzel karşılanmış, iyi karşılanmış.

Bir diğeri, Türkiye'de -tabii, bu anlamda yöneticilerimizi Meclisimizde takdir etmek her zaman etmek isterim- farklı 4 ilde broşürler bastık. Bu, demokratik çevrelerce ve yönetimce son derece yerinde karşılandı. Bunları Türkçe, Kürtçe, İngilizce ve Arapça yaptık. 81 il valiliklerine ve onlara bağlı kaymakamlıklara bunları gönderdik, hepsine gönderdik. Dedik ki: Türkiye Cumhuriyeti devleti güçlüdür. Bir Kürt vatandaşımız Türkçeyi bilmiyorsa Kürtçe müracaat edebilir, bir Arap vatandaşımız da Arapça müracaat edebilir. Nitekim, bize İngilizce şikâyet dilekçeleri geldi, biz onları uzman arkadaşlarımızla, lisan bilen arkadaşlarımıza olmasa da tercüme ettirip bunların da sorunlarını giderdik. Zaten, yıllık raporumuzda bunun örneğini de biz raporumuza ekledik.

Bir de bu kurumun işte yasal değişiklik istediğimiz konulardan bir tanesi de odur. Bize ancak bir şikâyet başvurusu olduğu vakit biz konuya eğilebiliyoruz. Onda da menfaat ihlalini arıyoruz. Ancak, biz bunun çok dar ve çok kısır bir döngüye dönüşeceğini düşünerek yönetmeliğimizi biraz açtık. Fakat bu yönetmeliğimizde getirdiğimiz yetkileri, imkânları bizim yasal mevzuat hâline getirmemiz de gerekiyor. Nedir bunlar? Biz özellikle insan hakları, temel hak ve özgürlükler, kadın ve çocuk hakları ve kamuyu ilgilendiren konularda menfaat şartını aramaksızın herhangi bir vatandaşımızın, herhangi bir tüzel kişinin şikâyeti olduğunda biz bunları inceleyip, araştırıp eğer tavsiye gerekiyorsa bu tavsiyemizi de veriyoruz. Ancak, bu, yasamızda yoktur, yönetmeliğimizde vardır.

Bir diğer nokta da, Türkiye'nin siyasi, coğrafi, tarihî ve askerî pozisyonuna göre, bazı konularda -biz bunu da arzu edip- kamu başdenetçisinin veya denetçilerin incelememe hakkının olması gerektiğini önereceğiz. Bu, -yanılmıyorsam- Danimarka ve birçok ülke örneğinde var çünkü dünyada, Avrupa'da...

KAMU DENETÇİSİ MUHİTTİN MIHÇAK – İsveç'te de var.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – İsveç'te de var dediğiniz gibi.

Çünkü dünyada ombudsmanlık iki sistem üzerine yürüyor: Biri, İsveç ve Finlandiya -ki burada çok olağanüstü yetkileri var- biri de "Danimarka-Norveç modeli" dediğimiz ülkelerin ve bizim de kanunumuzun daha yakın olduğu ülkeler bulunmaktadır.

Yine, -Sayın Denetçimiz Elkatmış tarafından da geçen defa ifade edildi- kanunumuzda, idari başvuru yolları tüketilmeden bize müracaat edilemiyor. Nedir idari başvuru yollarının tüketilmesi? İdare, kurum ve kuruluşlarımız bir işlem yaptığı vakit veya bir ceza verdiği vakit veyahut da bir atama yaptığı vakit, bir derecelendirme yaptığı vakit -mesela, kamu personel rejiminde- vatandaşın o mevzuata göre, ya aynı bu kararı veren kuruma müracaat etmesini istiyoruz yasa gereği veyahut da bir üst yere itiraz etmesini istiyoruz. Bu itirazdan itibaren altı ay içerisinde bize müracaat etme durumundalar yani bundan önce geldiği vakit, yasamızda "gönderme" dediğimiz bu süreci tamamlamaları için biz iade ediyoruz. Sayın Elkatmış da bu şeyin değiştirilmesini istiyor, belki bunu yasamıza da koyabiliriz.

Bizim için, özellikle yüce Türkiye Büyük Millet Meclisinin vereceği destekle vermiş olduğumuz tavsiye kararlarının takibinde bir yasal değişiklik yapılmasını da biz önermeyi düşünüyoruz. Bu nedir? Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok değerli, kıymetli bir kadrosu vardır. Hem başta sayın vekillerimiz hem de çalışanlarımız, uzmanlarımız, bizim verdiğimiz tavsiye kararlarını gözden geçirdikten sonra idare nezdinde bunların takibi sağlarsa bu kurumun çok daha fazla etkisi olacağını düşünüyoruz. Nitekim, bu, Avrupa'daki örneklerinde, birçok ülkede mevcut bulunmaktadır.

Belki bir öz eleştiri yapmak gerekirse, bizim çok büyük gayret göstermemize rağmen en büyük eksiklerimiz, -çünkü bu 2013 Yıllık Faaliyet Raporu dokuz aylık bir evreyi kapsıyor- farkındalığımız toplumda belki yeterince tanınmadı. Bu anlamda, bizim biraz süreye ihtiyacımız var. İki kamu spotu yaptık, özel girişimlerimizce -başta ben olmak üzere- bütün medya temsilcilerini -İstanbul olmak üzere, Ankara olmak üzere- ziyaret ettim. O dönemde bize çok büyük teveccüh gösterdiler, verdiler. Aşağı yukarı iki aydan beri de sık sık, birçok televizyonda diğer kamu spotumuz da yayınlanıyor, bunu basındaki yansımalarından da alıyoruz. Bu konuda, biraz daha fazla gayret etmemiz gerektiğine inanıyorum. Biraz da bunlar imkân meselesi, bütçe meselesi ancak önümüzde şöyle avantajlı bir durum var: Avrupa Birliği'nin bize sağlamış olduğu 2 milyon 153 bin avruluk bir eşleştirme ve teknik yardım sözleşmemiz var. Çok yakında eşleştirme sözleşmemizi ve projelerimizi uygulamaya başlayacağız. Teknik şartnameyi de yakında bekliyoruz. Bunlar Avrupa Delegasyonundan son imzaları bekliyor. Ben de imzaladım, İspanyol ve Fransa ombudsmanları da imzaladı. Bu, bizim farkındalığımızı daha çok artıracak. Türkiye'nin çok değişik vilayetlerinde, bölgelerinde çalıştaylar, sempozyumlar, konferanslar vereceğiz, Avrupa'ya çalışma grupları göndereceğiz, staj için göndereceğiz. Kısaca, farkındalığımızın daha da artacağına inanıyorum.

Ben daha fazla vaktinizi almak istemiyorum. Yine, yasal değişiklik konusunda çok önemli bir konuya değinmek istiyorum ve bu konuda hem Karma Komisyonumuzun ve hem de Türkiye Büyük Millet Meclisinin değerli üyelerinin katkısını da düşünüyoruz.

Bakın, bu kuruma güvenmek gerekir. Biz, kurumun güçlendirilmesi adına, aynı zamanda tavsiye kararlarına uyulması adına, yeri geldiği vakit idare mahkemelerinde dava açma yetkisini önermeyi düşünüyoruz. Hatta Avrupa'nın birçok ülkelerinde -mesela İspanya, Polonya gibi- ombudsmanlar Anayasa Mahkemesine başvurma yetkisine haizler. En azından, Anayasa Mahkemesinden yasaların, tüzüklerin vesaire yorumunu isteme yetkisi verilmiş. Bizim hiç böyle bir yetkimiz yok Sayın Başkanım ve değerli üyeler. Kurum kuruldu ama yani böyle kolumuz, kanadımız da kırılmış... Güçlü olmamız gerekiyor. Neden güçlü olmamız lazım? Meclis adına, millet adına güçlü olmamız gerekir yoksa bizim hiçbir zaman idareyle, kurumla, kuruluşlarla veya kamu görevlileriyle bir çekişmemiz falan söz konusu değil.

Bu kurumun, özellikle bir diğer özelliği -hemen burada- arabuluculuk görevimiz var bizim. Bir çok denetçi arkadaşımız ve mahiyette çalışan uzmanlar, inanır mısınız yazışma yapmadan telefonla sorunları giderir. Bir kısmını zaten buraya geçtik ama bizim bu yetkimiz olursa, bakın, bu yetkimiz olursa hem kurum çok etkin vaziyete gelecek hem de idarenin hukuka ve yasaya uygun tavsiye kararlarımıza uyması dolayısıyla yönetimin bürokraside rahatlamasını ortaya koymuş olacak. Bunu da özellikle belirtmek istiyorum.

İdaredeki birtakım eksiklikler -burada uzun uzun anlatmama gerek yoktu- raporumuzda var zaten. Özellikle, birtakım yasal mevzuatta değişiklik istiyoruz ifade ve düşünce özgürlüğünde olduğu gibi. Ondan sonra, idareye getirdiğimiz, özellikle kamu personel rejimi, sosyal güvenlik kurumu, eğitim, öğretim ve gençlik konusunda ciddi birtakım tespitlerimiz var. İnanıyorum ki, Sayın Meclis de bunları değerlendirecektir gelecekte.

Benim, Sayın Başkan ve üyelerimize ve değerli denetçi ve uzman arkadaşlarıma anlatacağım... Onlar kadar diğer arkadaşlarım da kendi alanlarında... Biliyorsunuz, bizim 5 tane de kamu denetçimiz var, hepsinin alanları farklı. Sayın Başkanım onlara da söz verecektir, onlar da şey yapacaklar. Biz her zaman için değerli Komisyonumuzun bu konuda eleştirilerini ve varsa yanlışlarımızı, eksikliklerimizi de şahsen biz bilmek isteriz. Elimizden geldiği kadar iyi niyetli bir rapor ortaya koymaya çalıştık. Aşağı yukarı iki buçuk üç ayda biz bunları hazırladık denetçi arkadaşlarım ve uzmanlar eşliğinde. Böyle bir şey olursa, onları da bir dahaki raporlarımızla gidermeye çalışacağız ve daha ideal bir rapor ortamı koymaya çalışacağız.

Beni dinleme sabrı gösterdiğiniz için hepinize teşekkür ediyorum ve saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Başdenetçimiz, biz de bu zarif, nazik ve son derece kapsayıcı sunumunuz için teşekkür ediyoruz, ağzınıza sağlık.

Arkadaşlarımdan soru sormak isteyen varsa böyle bir imkân var.

Sıtkı Bey, Kahramanmaraş Milletvekili, buyurun.

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Yani, şeyi merak ettim, şimdi, tavsiye kararı alıyorsunuz, tavsiye kararıyla ilgili birtakım şeyler yapılıyor. Yapılmayan şeylerle ilgili ucu açık mı kalıyor? Herhangi bir şey yapmıyor muyuz orada?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Şimdi, Sayın Vekilim, bizim belirlediğimiz tavsiye kararlarına idarelerin otuz gün içerisinde uyması gerekir. Eğer uymuyorsa, hangi nedenle uymadığını gerekçesiyle bildirmesi lazım. Gerekçesiyle bildiri alındıktan itibaren biz bunu bireye, ilgililere tebliğ ediyoruz. İlgililer de -biliyorsunuz, idari yargı da altmış gün, mesela, iş mahkemelerinde otuz gün, başka mahkemelerde -diyelim ki- sulh cezada on beş gün, bunlar değişik şeylerde- arta kalan süre içerisinde -vatandaş- isterse yargıya gidebiliyor.

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Sizin yargıya gitme şeyiniz var mı?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – İşte, biz onu talep ediyoruz.

BAŞKAN – Onu istiyor ya, yani “Bana onu verin, mahkemeye gideyim.” diyor.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Evet ve bu yetkiler... Neden bunu şey yapıyoruz? Şöyle bir farkı var, bakınız: Belki, Meclisin, kanunların Anayasa'ya veya milletvekillerinin, partilerin, Cumhurbaşkanının veya başkalarının Anayasa'ya aykırılığı iddia etmeden önce, Meclise bağlı bağımsız ve tarafsız bir kuruluş bir yasanın Anayasa'ya -bu her zaman gidilmez, istisnadır- aykırılığını eğer tespit etmişse bunun Meclis adına ağırlığının ben farkı olduğunu düşünüyorum. Bir siyasi partinin Anayasa Mahkemesine Anayasa'ya aykırılıktan gitmesi veya idari yargıya gitmesi ile bizim kurumumuzun gitmesinin farklı olduğunu düşünüyorum. Siyasi partileri yadsımıyorum, onlar demokratik hayatın gerçekten vazgeçilmez unsurları ama sonuçta siyaset var, politika var fakat biz bütün Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, hangi partiden olursa olsun, Meclis adına onların, bireylerin hak ihlallerini; idare karşısında, o “devlet” denen çok güçlü aygıt karşısında onu güçlü hissettirmek için onun adına idareye direkt olarak girdiğimizi ve onu inceleyip, araştırıp denetlediğimizi ortaya koyuyorum. O yönlerin ucu açık kalmıyor, böyle bir imkân var.

Yargının da şöyle avantajı var Sayın Vekilim: İşte, uzman arkadaşlarımız burada, dosyalarımızı görebilirsiniz. Eğer mümkün olur da “ombudsman.gov.tr”ye girerseniz, bakın, bizim bir Gezi kararımız 176 sayfa. Mehmet Bey’le beraber hazırladık biz onu, insan hakları... Bir 1 Mayıs olayları 70-80 sayfa, bir Dilan olayı, bir şey olayı... Böyle, oldukça emek verdiğimiz nitelikli kararlar yazıyoruz bu anlamda. Hatta bunların önemlilerini İngilizce’ye tercüme ettirdik, Avrupa Birliği organlarının hepsine de gönderdim Birleşmiş Milletler dâhil ve bugün 2013 İlerleme Raporu’nda -bunu biraz da övünerek söyleyeceğim- kurumumuzla ilgili çok güzel tespitler var. Aynı zamanda, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserinin vermiş olduğu rapor var, Birleşmiş Milletler İnsan Haklarının gönderdiği rapor var. Bu anlamda, onu da burada bana ifade etme fırsatı verdiniz, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Başkanım, Anayasa Mahkemesine Anayasa’ya aykırılık iddiasıyla veya idare mahkemesine gitmemizi engelleyen ne hüküm var? Bu, Anayasa Mahkemesine gideceklerin sınırlandırılmasından dolayı mı gidemiyorsunuz?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Tabii, Anayasa’da sınırlandırılmış.

BAŞKAN – İdari Yargılama Usul Kanunu’nda da öyle bir sınırlama var mı?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Gayet tabii.

BAŞKAN – O zaman biz değişikliği kendi kanunumuzda değil de o kanunlarda mı yapmalıyız?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Yok, bizim kanunumuzda da yaptığımız vakit... Anayasa Mahkemesinin... Anayasa hükümlerini şu an ben bilmiyorum yalnız çok güzel bir noktaya temas ettiniz.

BAŞKAN – Yani, bizim burada size dava açma yetkisi verebilmemiz için...

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Anayasa değişikliği gerekir onda.

BAŞKAN – Hayır, Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’da mı değişiklik yapacağız veya İdari Yargılama Usul Kanunu’nda mı değişiklik yapacağız? İkisinde birden yapmamız lazım, hem idareye hem Anayasa Mahkemesine gitmek istiyorsunuz.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Bakın, efendim, İdari Yargılama Usul Kanunu’nda kanun tekniği yönünden şu an ben aynısını söyleyemeyeceğim. Bizim kanunda yapılması bile bana göre yeterli, daha özel bir kanundur ama öbüründe Anayasa değişikliği gerekir. Hiçbir şey yapamazsak Sayın Başkanım -bizim daha sağlıklı, daha şey mademki yüksek mahkeme- oradan bizim kanunlar, tüzükler, yönetmeliklerle ilgili görüş isteyebilme hakkımız var. Hatta ben şunu da önerdim raporumuzda: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine dava açıldığı vakit -bunu Adalet Bakanlığı hazırlıyor, şey yapıyor- bizden de bir görüş almalarını ben şahsen öneriyorum çünkü siyasetin bakışı farklı, bağımsız ve tarafsız kuruluş olarak da insan hakları ihlalleri, temel hak ve özgürlük ihlalleri konusunda bizim bakışımız farklıdır. Bazen bu idarenin hoşuna gitmeyebilir ama biz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarını ciddi suretle takip ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Bir de şu “2 milyon avro üzerinde bir proje imzalanmak üzere.” dediniz, o proje...

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – İmzalandı.

BAŞKAN – ...Avrupa Birliği bütçesinden mi geliyor?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Avrupa Birliği bütçesinden, karşılıksız, hibe şeklinde.

BAŞKAN – Size hibe geliyor da onu biz Hükümet olarak ödüyoruz zaten. Türkiye payını ödüyor, oradan geri dönüyor, kullanılmadığı zaman kalıyor o paralar. O bütçeye biz de katkıda bulunuyoruz herhâlde.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Çünkü birçok yönden Avrupa Birliğinin böyle fonları falan var. Bizim ülkemizin ne kadar katkısı...

BAŞKAN – Avrupa’nın neresinde geliyor o para?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Avrupa Birliğinden geliyor efendim.

BAŞKAN – Hangi bütçeden?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Onun bütçesi Kamu Denetçiliği Kurumunun Güçlendirilmesi Projesi çerçevesinde...

BAŞKAN – Yani, genel bütçeden mi veriyorlar, hukukla ilgili bir birimden mi veriyorlar?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Onu bilemiyorum efendim, onu bilemiyorum.

KAMU DENETÇİLİĞİ UZMANI ASLI KAN – Katılım Öncesi Mali Yardım aracılığı kapsamında yüzde 95 Avrupa Birliği, yüzde 5 bizim katkımız.

BAŞKAN – Tamam, anladım.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben çok teşekkür ediyorum.

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Bir şey daha soracağım da Başkanım.

BAŞKAN – Tabii ki Başkanım.

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Bu Sağlık Bakanlığının SABİM hattı vardı, 184. Yani, Sağlık Bakanlığı bu şikâyet hattını kurduğunda çok aktif kullanıldı ve çok faydası oldu yani yoğun bir şikâyet dönemi başladı, Sağlık Bakanlığının el dokundurmadığı kimse kalmadı ama sonradan rahattı. Böyle bir hat oluşturmanız lazım bence. Yani, kamu kurum ve kuruluşlarının kullanılan salonlarına bir hat numarası, mail numarası gibi. Yani, böyle bir çalışma var mı, onu merak ettim de.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Sayın Vekilim, teşekkür ederim, bize bunu da açıklama fırsatı verdiniz.

Bakın, biz bunu daha kurumumuz kurulurken düşündük -Sayın Genel Sekreterimiz Mustafa Tutulmaz Bey de burada araştırdık, çok büyük montanla para ve maliyet gerektiriyor. Bakın, mesela burada bunu eleştirmek için söylemiyorum, biz 24 milyon lira bütçe istedik, 14 milyon lirayı da -işte böyle, sağ olsun- ancak alabildik. Onu biz araştırdık ve çok da iyi olur. Plan Bütçemizde görüşülürken bize bunu şey... O çok iyi olur, ben size aynen katılıyorum ama bütçe sebebiyle, imkânsızlık sebebiyle biz o hattı kuramadık efendim ama biz telefonla da vatandaş şikâyet edeceği vakit tutanağı şey yapıyoruz “Gel gerekirse imzala.” diyoruz.

Teşekkür ederim.

Zekeriya Bey bir şey söylemek istiyor.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Başkan.

KAMU DENETÇİSİ ZEKERİYA ASLAN – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim; ben önce saygılar sunuyorum böyle bir toplantıyı tertip ettiğiniz için.

Sayın Vekilimin sorusuyla ilgili olarak ben bilgi vermek istiyorum, buyurdunuz ya “Tavsiye kararları verince uymazsa ne oluyor?” diye.

Şimdi, ben bölümde daha çok teknik konulara bakıyorum. Baktığım konular ulaştırma, enerji, sağlık, çevre, şehircilik konuları. Onu düşünürken kendiliğinden bir gelişme oldu, artık bize şikâyetler avukat vasıtasıyla gelmeye başladı, benim bölümümdeki şikâyetler. İnsanlar şunu söylüyor: “En azından biz dosyayı tamamlarız.” Tavsiye kararına uyulmasa bile, avukat arkadaşlar “Dosyayı tamamlarız bütün belgeleriyle beraber, tavsiyeye uyulmadığı zaman da tam dosya şeklinde davamızı açarız.” diyorlar. Çünkü, kanunu incelediyeniz, bizde her türlü inceleme yetkisi var; tanık, araştırma, yerinde keşif. Bunları, tabii arkadaşlarımız talep ediyor, avukat arkadaşlarımız ve bunların hepsi karşılıksız, hiç para harcamadan, zaten maksat da o. Şimdi, yeni gelen nokta arkadaşlarımız neredeyse “dosyaya delil hazırlama” dediğimiz -hukukçuların bildiği- o yöne doğru yöneldiler. Bizden sonra herhâlde dava açıyorlar, böyle bir uygulamaya geçtiler.

“Sağlık” dediniz, yine ona da ben baktım Sayın Vekilim, bir yıl boyunca sağlık işlerine de biz baktık. Hakikaten, baktığınız zaman, sağlıkta -biz kendilerine de buradan teşekkür ediyoruz, ilgililere- çok ciddi bir şikâyet sayısı almadık diğer kurumlara baktığınız zaman ve en güzeli şuydu; daha sonra gelir mi gündeme bilmiyorum, yazışmalarda muhatap bulup bulmama olayı: Sağlık Bakanlığında bu konuda hiç zorlanmadık; cevaplar zamanında, yeterli ve bizi tatmin edici şekilde geldi bugüne kadar.

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Aslında, şu anda bu kurumun ilk dönemleri denilebilir. Sağlık Bakanlığı bu ilk dönemleri yaşadı. Ben Sağlık Müdürlüğü yaptığım dönemde bizim şube müdürleri, müdür yardımcıları muhakkikten bıkarlardı artık, o kadar çok dosya, şikâyet gelirdi ki ama bir süre sonra herkes bundan ders çıkarmaya başladı ve sistem oturdu. Başlangıçta ciddi bir şikâyet dönemi yaşadık yoksa biz de.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Affınıza sığınarak söylüyorum: Benim söylemek isteyip de unuttuğum bir konuyu sayın Aslan hatırlattı, ona burada, huzurunuzda teşekkür ediyorum.

Ben bunu yüksek mahkeme başkanlarımıza da söyledim, özellikle Danıştay ve Yargıtay başkanlarımıza ve özellikle idare mahkemesi başkanlarımıza. Gerçekten, bizim kurumun hiçbir işi yaptığını kabul etmeseniz dahi -Sayın Aslan’ın dediği gibi- yetenekli, kariyer uzmanlarımız vasıtasıyla biz her türlü şeyi araştırıyoruz. Bizim kararlarımıza bakın, tüm mevzuatı koyuyoruz, bütün bildiğimiz bilgi, belge, her şeyi istiyoruz. Yeri geldiğinde tanık dinliyoruz, yeri geldiğinde mahalline gidip keşif yapabiliyoruz. Nitekim, Gezi olaylarında ben ve Sayın Elkatmış orada bir hafta boyunca çalıştık biz, bizzat insanları dinledik. Yine, 1 Mayıs olaylarıyla ilgili, Dilan

falán... Sayın Denetçimiz Serpil Çakın'ın uzmanları İstanbul'a gittiler, devletin sıcaklığını hissettiler orada. Orada biz bunları uzlaştırmaya çalıştık.

Şunu ifade etmek istiyorum: Hiç bir şeyi olmasa bu kurumun -onlara söyledim- mahkemelere hemen hemen tüm delilleri toplanmış vaziyette bir bütün dosya gidiyor ve Sayın Başkanım, 10 celsede bitecek duruşmalar 2 celsede, 3 celsede bitecek. Ben bunu ifade ettim, göreceğiz inşallah biz bunu. Çünkü, bu konular çok ciddi ve onlara da hazır karar, gerekçe -mantıklı olarak- sunduğumuzu zannediyorum. Zekeriya Bey'in de hatırlattığı gibi, böyle de bir özelliği var efendim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Başdenetçim, Kamu Denetçiliği idareyle vatandaş arasındaki ilişkileri ve işlemleri denetliyor. Dolayısıyla, buradaki davalar idari yargıya gidecek, idari yargıda da zaten öyle çok fazla duruşma falan olmaz, idari yargıda duruşma istisnai bir durumdur, celse melse de olmaz. Zekeriya Bey'in söylediği gibi, eğer dosya tam varırsa, yani on beş gün içinde bile hâkim arkadaşlar çok rahatlıkla kararlarını verip gönderebilirler, bu da ciddi bir hızlandırma anlamına gelir yani. Benim bilmediğim bir şey mi var? Yani, hukuk mahkemeleri ve ceza mahkemelerine de gidiyor mu bizim dosyalarımız?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Tabii canım.

Bakın, bizde dünya kadar iş davası var, dünya kadar trafik cezası var, dünya kadar idari para cezası var, onlar adli yargıya giriyor.

BAŞKAN – Efendim, iş davasının kamuyla ilgisi ne, işveren kamu olduğu için mi?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Hayır, SGK'yla sorunları var, Devlet Personel Başkanlığıyla sorunları var.

BAŞKAN – Yani “Sigorta Kurumuyla ilgili.” diyorsunuz.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Tabii, en çok zaten o. Yüzde işte, Sayın Denetçimiz yakında şey... Bunların hepsi adli yargı efendim.

BAŞKAN – Hepsi adli yargı?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Hepsi adli yargı bunların.

BAŞKAN – İş mahkemelerine gidiyor yani?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Tabii, tabii.

BAŞKAN – Ceza var mı?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Ceza da var, sulh ceza mahkemesi var mesela müracaat edilen.

BAŞKAN – O nasıl oluyor?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Mesela, diyelim ki: Bir idari para cezası -tamam mı- trafik cezası veya bir çevre cezası.

BAŞKAN – Para cezalarının iptali... E, peki, kesin kararı nasıl getiriyorlar bize? Sulh ceza mahkemesi büyük para cezası...

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Hayır, bize mahkemeye gitmeden önce geliyor, gelince de dava süresi duruyor, evvela bizden alıyorlar.

BAŞKAN – O sulh cezadaki para cezasını da durduruyor mu?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Tabii, bize müracaat, dava açma süresini durduruyor.

BAŞKAN – Bak, bunu bilmiyordum ben yani.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Tabii, dava açma süresini durduruyor efendim.

BAŞKAN – Yani, bu toplantıyı iyi ki yapmışız.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Tabii, tabii.

BAŞKAN – Çok teşekkürler.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Bu yönden vatandaş çok avantajlı, evvela burada sorunu çözme imkânı oluyor.

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Zaman aşımı uygulanmıyor?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Tabii, tabii, duruyor.

BAŞKAN – Çok teşekkürler.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Rica ederim efendim.

BAŞKAN – Bayağı faydalı bir şekilde ilerliyoruz.

Efendim, soru yoksa diğer denetçi arkadaşımıza söz verelim istiyorum.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Soyadı sırasına göre arkadaşlarımıza söz verirsiniz Sayın Aslan...

BAŞKAN – Sayın Başdenetçim, Anayasa'ya uyalım, pozitif ayrımcılık yapalım istiyorum uygun görürseniz, Serpil Hanım'dan başlayalım.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Hakkısınız, haklısınız.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Ben de bunu bekliyordum diyormuşum Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, değerli çalışma arkadaşlarım; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Biz, kamu denetçileri olarak 11 Aralık 2012 tarihinde yemin ederek göreve başladık. Sayın Başdenetçimizle birlikte üç aylık bir sürede kurumun mevzuatı olsun, personel oluşturma olsun, birtakım altyapı çalışmalarını hep birlikte tamamlamaya çalıştık ve 29 Mart 2013 tarihi itibarıyla da şikâyetleri almaya başladık ama mahallî idareler açısından 29 Mart 2014'ten itibaren şikâyetleri almaya başlayacağız.

Bizim, bu kurumun, dünyadaki yapılanmasında ve bizdeki yapılanmasındaki temel ayrım noktası, kamu yönetiminin iyi yönetim, kötü yönetim ayrımından kaynaklanıyor. İyi yönetimin daha iyileştirilmesi temel hedef. Tabii, sonuçta ulaşılmak istenilen amaç da, vatandaşın devletine güvenini artırmak, mevcut güveni pekiştirmek. Bu kapsamda, bizim kanunumuz 26 Haziran 2012 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlandı, kurum bu şekilde kurulmuş oldu. Kanun'da direkt belirtilen ve özel önem verilen bir alan olarak kadın ve çocuk hakları özellikle zikredildi ve tarafıma tevdi edildi Sayın Başdenetçi tarafından. Tabii, bu Avrupa Birliği sürecindeki ülkemiz açısından da çok önemli. Çünkü, Avrupa Birliği'ne sunulan ilerleme raporları neticesinde alınan, Avrupa Birliği Parlamentosu tarafından çıkarılan ilke kararlarında da özellikle çocuk haklarıyla ilgili bir ombudsmanın görevlendirilmiş olması da memnuniyetle karşılandı.

Genel olarak, ben, size birimim ve görev alanımdan hareketle daha spesifik -Sayın Başdenetçim genel bilgi verdi- bilgi vermeye çalışacağım. Bizim alanımız içerisinde kanundan kaynaklı kadın hakları, çocuk hakları vardı ama bunun yanı sıra engelli hakları da, ailenin korunması da, eğitim öğretim de, bilim, sanat, kültür, turizm de alanlarımız içerisindeydi.

En çok şikâyet aldığımız alan diye bir değerlendirme yaparsak, kurumsal bazda da 2'nci sırada yer alan, eğitim öğretim alanı bizim yoğun şikâyet aldığımız alanlar oldu ve akabinde de engelli hakları ve kadın, çocuk hakları diye devam edebiliriz böyle bir sıralamaya.

Birimimize gelen şikâyetleri şöyle bir sınıflandırdığımızda, eğitim öğretim alanı yoğun dedik. Bu eğitim öğretim de konu bazı sınıflandırma yaptığımızda, sınavlar ve bağlantılı uygulamalar en yoğun aldığımız şikâyet alanı, yükseköğretim hizmetleri, YÖK, ÖSYM uygulamalarından kaynaklı hizmetler, öğrencilerin 4+4+4 sisteminden kaynaklı şikâyetleri daha çok ağırlıklı olarak yer aldı.

Daha ayrıntısına inersem "Eğitim öğretimde ne?" dersiniz, özellikle çok sayıda öğrenciye hitap eden Anadolu Üniversitesi - 1 milyon 500 bin öğrencisi olduğunu biz de idareyle görüşmelerimizde öğrenmiştik- kredili sisteme geçişte öğrencilere verdiği bütünleme hakkını kaldırması neticesi, öğrencilerin bütünleme hakkı talebi yoğun olarak geldi.

Yine, Anadolu Üniversitesinin öğrencilere daha önce gördüğü bazı derslerden ve dikey geçiş veya ikinci fakülte kapsamında aldığı eğitimde daha önce gördüğü Türk dili, inkılap tarihi, vesaire gibi bazı dersleri tekrar görmemek yönündeki muafiyet talepleri ağırlıklı olarak yer aldı.

Bir kısım Kredi Yurtlar Kurumunun uygulamalarından kaynaklı erkek yurtlarının kız yurtlarına çevrilmesi yönünde ağırlıklı şikâyetler aldık. Bunlar, tabii, şey anlamında fikir vermesin size, şöyle: Bunlar şikâyet aldığımız şeyler, haklıdır, haksızdır ayrımı ayrı. O konuda çıkardığımız tavsiye ve ret kararlarını anlatacağım ayrıca.

Yine, yoğun bir alan teknik öğretmenlik, teknik eğitim fakültesi mezunları mühendislik tamamlama imkânı verilmesi. Bu da, yine, kanuni mevzuatı olan, 1992'den beri bir mevzuatı olan bir husus ama uzun süredir uygulanmamış, 2013 yılı içerisinde böyle bir imkân tekrar tanındı ve buna mühendislik bölümü öğrencilerinin ve mühendislik bitirmiş kişilerin itirazlarından kaynaklı yoğun şikâyetler aldık. Tabii, bu bir kısım mühendisliklere tanınıyor, bir kısım mühendisliklere tanınmıyor, ondan kaynaklı şikâyetler oldu. Daha sonrasında, bunun belirli bir prosedürü vardı, öğrenciler sınavlara girdiler ve eğitime başladılar ama eğitime başladıklarında da bu sefer YÖK'ün kararları olmuştu buna yönelik ve üniversitelere tanınan bu yetkiler çerçevesinde öğrencilerin ders sayılarına ya da çıkışmalar nedeniyle bazı itirazları oldu.

Yine "IELTS sınavı" dediğimiz yabancı dil sınavlarındaki eş değerliklerin sık sık değiştirilmesinden kaynaklı şikâyetlerimiz oldu.

29 yaş gibi hepimizin bildiği, işte, askerlikle ilgili bir sınırlamadan kaynaklı şikâyetlerimiz ağırlıklı olarak geldi. Üniversite öğrencilerinin eğitimlerine devam etmesi nedeniyle 29 yaşını da geçirse dahi eğitimi devam ediyor ama tecil imkânı sağlanmıyor.

Bir de, daha çok bu iş sağlığı ve güvenliği sınavlarıyla ilgili yoğunluklu olarak şikâyet aldık. Bu da yeni bir konu biliyorsunuz, kanuni mevzuatı da bizim mevzuatımıza yakın bir süreçte çıktı ve bu çerçevede Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı iş sağlığı ve güvenliği sınavları yaptı. O sınavdaki sorular, uygulamalara yönelik yoğun şikâyetler aldık.

Diğer bir alanımız; bilim, sanat, kültür, turizm. Çok yoğun şikâyet aldığımız bir konu değil.

Kadın ve çocuk haklarından özellikle bahsetmek istiyorum. Tabii, bu hem kanuni mevzuatında var hem Avrupa Birliğinden kaynaklı ülkemizi zorlayan bir husus. Özellikle, kadın ombudsmanlığı, çocuk ombudsmanlığı o haklar alanında oluşturulmuş olması tabii olumlu bir durum. Ama belki, kurumumuzun daha çok kamuoyunda tanıtıma ihtiyacı var diye düşünüyorum. Çünkü kadın hakları ve çocuk hakları alanındaki şikâyetlerimiz çok sınırlı sayıda oldu. En belirgin olarak da -bir de tavsiye kararımız çıktı- İstanbul'da 1 Mayıs olayları sırasında -kamuoyuna da açıklandı- Dilan Alp isimli 17 yaşında bir kızımızın o müdahaleler sırasında yaralanması ve akabinde İstanbul Valisinin açıklamalarından kaynaklı bir şikâyet geldi ama bu şikâyet de özellikle şunu dikkatinize sunmak istiyorum, kişilerden değil. Kadın hakları ve çocuk haklarında -Sayın Başkanımızın da özellikle alana çok önem vermesi nedeniyle- kanunda olmayan ama yönetmeliğimize getirdiğimiz bir düzenlemeyle -kadın, çocuk haklarıysa eğer konu- üçüncü kişilerin de şikâyetle bulunabileceği, menfaati ihlal edilenlerin dışında da görenlerin, bilenlerin şikâyetçi olabileceği şeklinde bir düzenlememiz var. Bu çerçevede, daha çok çocuk alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarından ve bir kısım kişilerden şikâyet almıştık, direkt Dilan Alp ve temsilcilerinden değil.

Yine, aile bütünlüğünün korunması genel alanımız ama bu alanda da -bizim çok bakabileceğimiz değil ama- mahkeme kararlarının doğru olmadığı yönünde şikâyetler geldi.

Yine, kadın ve çocuklara ilişkin şunu vurgulamak isterim ki: Özellikle olarak dikkat çekilmesi gereken konular, kadınların bu "borçlanma" denen, doğum borçlanması hususunda sigorta başlangıcından sonraki doğumların borçlanabilmesi imkânını veriyor kanun metni ama bu konuda bayanların ve hatta erkek, eşinden dolayı bir beyefendinin de şikâyeti vardı yani düzenlemenin kadınların sigorta başlangıcından önceki doğumlarını da nasıl ki erkeklerin askerlik borçlanması için herhangi bir sigorta başlangıcı aranmıyorsa askerlik öncesi kadınlar için de aynı şekilde doğum borçlanmasında sigortalılığı öncesi borçlanma imkânının da getirilmesi yönündeydi. Bu konuda mevzuat değişikliği olması gerektiğini düşünüyoruz.

Yine, diğer bir önemli husus, özellikle erkek şikâyetçilerden aldığımız bir şikâyetti. Velayeti kendisinde olmayan çocuğunu görebilmek için icra memuru vasıtasıyla görebildiğini, bunun kendisine ekstra külfet getirdiğini ifade ediyordu şikâyetçilerimiz, eşlerinin de kötü niyetli tutumları nedeniyle. Bu konuda Avrupa Birliği sözleşmeleri var, çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair sözleşmeler var, mevzuatımızda hükümler var ama daha genişletilmesi ve belki karşı tarafı da, velayeti elinde bulunduran ebeveyni biraz daha zorlayıcı, daha iyi niyetli davranmaya yönlendirici mevzuatta daha geniş hükümlerin getirilmesi gerekir diye düşünüyoruz.

Engelliler diğer önemli bir konumuz, engellilere ilişkin daha yoğun şikâyet aldık ama engelli talepleri özellikle... Genellikle engellilerin kendilerine pozitif ayrımcılık uygulanması ve maddi talepler diyebileceğim uygulamalar kanuni mevzuatta olan ama daha da genişletilmesi gerektiğini ifade eden veya isteyen taleplerdi. Genellikle engellilerin talepleri araç alımlarında uygulanan ÖTV'den muafiyetin KDV muafiyeti şeklinde de uygulanması. İşte bu, girdikleri sınavlarda, özellikle ÖSYM'nin sınavlarındaki uygulamaların daha sınavda kendilerini rahat hissedecekleri ve rahatlıkla sınavı sonuçlandırabilecekleri şekilde gerek görevliler, gerek kendilerine sunulan fiziki şartlar açısından bu yönde talepleri içeren şikâyetlerdi.

Tabii, biz çözerken ya da olayları incelerken önce usuli incelemeler yapıyoruz, ona göre bazı kararlar veriyoruz ama asıl hedefimiz, demin söylediğim iyi yönetim-kötü yönetimden hareketle öncelikle tarafsız ve ortada duran, objektif, bağımsız yapımızdan kaynaklı, kimseyi suçlamak ya da kimseyi denetlemek gibi bir bakış açımız da yok. Yani biz bunu kamu idarelerine de hep ifade ediyoruz, uzlaşmaktan, vatandaş ile devletini barıştırmak, bir araya getirmekten yana bir bakış açımız var. Bu çerçevede de öncelikle bize şikâyet başvuruları geldiğinde uzlaşma yönünde çaba sarf ediyoruz. Bu anlamda da uzlaşma ile çözdüğümüz başvurular var. Örnek olarak özellikle belirtmek istiyorum: Gaziantep Üniversitesinde üç tane üniversite öğrencisi Erasmus Programı çerçevesinde yurt dışında gidiyorlar -bir kısım tabii, koşulları var- döndüklerinde o Erasmus Programı çerçevesinde aldıkları eğitimi üniversite dekanlığı öncelikle kabul etmiyor ama bizim Sayın Rektörle görüşmemiz ve Gaziantep Üniversitesi Rektörünün bu konudaki çok olumlu yaklaşımı neticesinde konuyu çözdük ve tamamen kurumumuzun girişimleri ve Rektörün de olumlu bakışıyla olay çözüme kavuştu, öğrencilerimiz teşekkür mektupları gönderdiler.

Birimimizden çıkan tavsiye karar önerileri var tabii, özellikle özerinde durmak istiyorum. Biraz önce bahsettim, çocukla ilgili olabilecek değerlendirilebileceğimiz 1 Mayıs olayları sırasında yaralanması 17 yaşında bir genç kızımızın ve akabinde İstanbul Valisinin açıklamaları nedeniyle bir tavsiye kararı çıktı Sayın Başdenetçimizden, biz önerilerimizi sunduk kendisine. Orada da Sayın Valinin açıklamalarının hatalı olduğu ve kolluk güçlerinin de hatalı davrandığının kabulü yönünde bir karar çıktı. İlk, kurumumuzun tavsiye kararıydı. Yine sınav tarihleri konusunda ÖSYM iki sınavı aynı tarihe koymuştu, bunda iki sınava da girebilecek konumda olan şikâyetçiler bize başvurmuşlardı. Bizden de iki sınava girebilecek ve menfaati zedelenebilecek kişiler olabileceğini düşünerek ÖSYM'nin bu konuda buna dikkat etmesi ve kişilerin mağduriyetini gidermesi konusunda bir tavsiye kararı çıktı.

Yine, Anadolu Üniversitesiyle ilgili özellikle bütünleme talebi ve muafiyet taleplerinden kaynaklı öğrencilerin taleplerinin giderilmesi yönünde tavsiye kararlarımız çıktı. Tabii, kurumumuz ve birimimizin verdiği kararlar "tavsiye", "ret" ya da "karar verilmesine yer olmadığı" şeklinde konumlanıyor. Bir de ret kararı olarak örnek vermek isterim: Biz Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının uyguladığı iş sağlığı ve güvenliği sınavlarında sınav öncesi mevzuatta çok değişiklik yapıldığı yönünde yoğun şikâyetler almıştık ama biz bunun yani kanunu zaten biliyorsunuz, daha önce 4857'nin içerisinde olan hükümlerin özel bir kanunla düzenlenmesi ve akabinde mevcut yönetmelikle revize edilmesi şeklindeydi değişiklikler ve yeni yönetmelikler, o yüzden kişilerin de bunu bilmesi gerektiğini düşünerek kişilerin bu konudaki taleplerini reddettik.

Bir de, kurumumuz ve birimiz kapsamında özellikle biz, birimiz biraz daha korunmaya muhtaç, özel, hassas gruplara hitap ettiği için bu konuda çalışan STK'larla ve kamu kurumlarıyla bir araya gelmeye özen gösteriyoruz ve STK ziyaretleri yaptığımızda da kurumumuzu çok tanımadıklarını tespit ettik. İlk aşama olarak bu çalışmalarımız devam edecek ama engelli alanında çalışan STK'larla bir çalıştay düzenledik. Bu çalıştayı da tabii, çıkan belli sonuçlar oldu, raporumuzda buna yer verdik ama özellikle önemle vurgulamak istiyorum ki en önemli buradan çıkan sonuç bence ve Medisimize düşen bir görev olduğu için belirtmek istiyorum: Birleşmiş Milletler Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme'ye ek İhtiyari Protokol'ün ülkemiz tarafından imzalanmış ama onaylanmamış olması, bunun onaylanmasının çok önemli olduğunu kendileri de vurguladılar, biz de önemine inandığımız için bunu raporumuzda da belirttik. Yüce Medisinizden ve Komisyonunuzdan da bu konuda çalışmalar konusunda talepte bulunabiliriz rahatlıkla.

Yine, engellilerimizin genel sorun alanları, belki bilginiz dâhilinde olan şeyler ama biz de bu çalıştayımızın sonuçları olarak hassas bir grup olduğu için özellikle raporumuzda yer verdik, sağlık alanında, eğitim alanında ve mali sosyal haklar alanındaki bize dile getirdikleri şikâyetleri...

Sonuç olarak şunu söyleyebilirim ki Önerileriniz heyetimize ve Medise neler olabilir?" dediğinizde, özellikle, çok tabii, raporumuzda yer aldı ama benim vurgulamak istediğim bir iki konu var. Genellikle kamuoyunda da çok yer bulan ve polis ve kolluk gücü –daha doğrusu- olarak nitelediğimiz grup hakkında yeterli ve etkin soruşturma yapıp yapılmadığı hep tartışılan bir konu. Bu konuda zaten Medisimizde yasa tasarısı çalışmaları olduğunu biliyoruz, biz de buna destek veriyoruz ve bir an önce çıkmasını arzu ediyoruz bağımsız kolluk gözetimi kanunu.

Diğer bir, özellikle önemle vurgulamak istediğim husus: Kurumumuzla alakalı ülkemizde bizden önce İnsan Hakları Kurumu kuruldu, ombudsmanlık kurumu kuruldu, şimdi ayrımcılıkla mücadele ve eşitlik kurumu kurulacak ama bu Avrupa Birliği kurumlarının da yine vurguladığı ve bu konuda bizim raporumuzda da yer verdik, ülkemizi ziyaret eden heyetlerin de önerisi ve bizim de, şahsımın da bu anlamda katılımı bir husus, bu konudaki kurumları çok fazlaştırdığınızda bir yetki karmaşası da olabiliyor, vatandaş birden fazla yere başvuruyor ve emek, zaman kaybı oluyor. Biliyorsunuz, Medisinize de aynı şekilde başvurular oluyor, İnsan Hakları Kurumu alıyor, biz alıyoruz, genel olarak bizim önerimiz tabii, mutlaka bu konuda yüce Medis bir karar verecektir ama daha çok şikâyet alan kurumun kurumumuz olması ama gözetim ve bu konudaki tespit yapan kurumun işte, İnsan Hakları Kurumu ya da diğer kurumların tespit yapan, öneriler sunan kurum olması ama şikâyet mekanizması ve vatandaşın sıkıntılarını çözen mekanizma olarak kurumumuzun görevlendirilmesi genel anlamda önerimiz.

Teşekkür ediyorum, çok fazla zamanınızı almayayım, çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Serpil Hanım, biz de çok teşekkür ediyoruz.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Sayın Başkanım, bir noktaya temas edebilir miyim.

BAŞKAN – Buyurun.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Özür diliyorum, çok haklı bir konuya şey yaptım, ben tabii, çok zaman almamak için şey yaptım.

Ben Başbakanlığa, İçişleri Bakanlığına, Adalet Bakanlığına, Avrupa Birliği Bakanlığına bu konuda çok güzel bir analiz ve rapor sundum. Venedik Komisyonunun da aldığı karar uyarınca “Bir ülkede insan haklarıyla ilgili olarak, aynı zamanda idareyi denetleyecek tek kurumun olmasına özen verin.” diyorlar. “Benzer farklı kurumlar kurulmasın, vatandaşın kafasında kargaşaya...” Aynı, raporda böyle geçiyor. Bu nedenle, bakınız, tabii, bu siyasi tercih meselesi. İnsan Hakları Kurumu kuruldu artık, ancak Sayın Denetçimizin de dediği gibi, İnsan Hakları Kurumunun şikâyetle bakmaması gerekir. Şimdi burada yetki çatışması oldu çünkü biz idarenin her türlü işlem ve eylemine bakıyoruz. Sonuç olarak idareden, idarenin bir tavrına karşı biz bir inceleme başlatıyoruz. Bunların yapacağı, insan hakları ihlalleriyle mücadele, raporlama, süreci takip etme ve sonuçlandırma olması gerekir. Aynı zamanda Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Kurulu kuruluyor. Efendim, bunlar zaten bizim baktığımız konular bakın, Batı bunları çok şey yapmıyor. Neden? Bunlar bağımsız kuruluşlar değil, aynı şekilde Bağımsız Kolluk Gözetim Komisyonu kuruluyor. Bakın, bunlar İçişleri Bakanlığı bünyesinde, başkanı müsteşar... Bunları Batı zaten eleştiriyor. Hemen tamamlıyorum. Aynı şekilde Kişisel Verileri Koruma Başkanlığı kuruluyor, Adalet Bakanlığı bünyesinde. Kardeşim, bize bunlar... Veyahut da ek maddelerle bu işleri bağımsız, Medise bağlı olan, tarafsız bu kuruma verilmesi gerekir. Fazla da böyle yetki kargaşası olmaz. Hiç olmazsa Batı, Evet, bakın, öyle diyor, devletten gelen şeyi kabul etmiyor, sivil toplum kuruluşlarından da kabul etmiyor. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonunun raporu var -onu her zaman temin edebilirsiniz- “İki tarafta yanlış olabilir, biz bağımsız ve Tarafsız Kamu Denetçiliği Kurumunun raporunu bekliyoruz.” diyor Gezi olayları nedeniyle. Bunu bir arz etmek istedim.

Saygılar.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim.

Şimdi, bu bağımsız kolluk gözetimi kurulunu ben ilk defa burada duyuyorum, cehaletimi bağışlayın.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Komisyon.

BAŞKAN – Komisyon mu, kurul mu?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Bu, komisyon.

BAŞKAN – Nerede kuruluyor?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – İçişleri Bakanlığı bünyesinde.

BAŞKAN – Kuruldu mu?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Hayır, aynı zamanda Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Kurulu var.

BAŞKAN – Şimdi, zaten...

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Kurulu Taslağı var.

BAŞKAN – Bunların hepsini biz kamu denetçiliğine aktaralım istiyoruz.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Efendim, yeter bir tane, bu yetkilerin bizim kuruma verilmesi yeter.

Biz şunu diyelim: Bizim işimiz yeterince var ancak biz ülkemizin imajı açısından gerçekten bunların tarafsız ve bağımsız bir şekilde denetlenmesi, takibi adına bu kurumda olması gerektiğini öne sürüyoruz.

BAŞKAN – Biraz önce, “Avrupa Birliği Bakanlığına verdim.” dediğiniz raporda bunlar var değil mi?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Hepsi var efendim.

BAŞKAN – Ondan bir tane de bizim dosyamıza gönderebilir misiniz?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Derhâl gönderebilirim efendim.

BAŞKAN – Bu raporun içine alalım o dosyayı.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Başüstüne. Bakın, şunu söyleyeyim: Orada biz iyi bir analiz yaptık. Avrupa ülkelerindeki örneklerini de koyduk Sayın Başkan. Bir de bakın, burada 4 tane daha kurul kuruluyor, zaten İnsan Hakları Kurumu var, zaten bizim kurum var yani özür dileyerek söylüyorum, takdir tabii siyasi iktidarın yani kişilere makam veya unvan vermemiz bilmiyorum, ne derece şey, takdirinize sunuyoruz.

BAŞKAN – Sayın Başdenetçim, Serpil Hanım’ın biraz önce sıraladığı konuların aynısı Dilekçe Komisyonuna, bize geliyor; “TBMM Başkanlığına” diye yazıyor vatandaş veya “TBMM Dilekçe Komisyonluğuna” yazıyor, şimdi elektronik ortamda şikâyetin yolunu da açtık yeni kurduğumuz sistemle, imzalar da çok kolay; birisi bir konuda bir dilekçe yazıyor İnternet ortamında, sanal ortamda, binlerce insan imzalayabiliyor.

Şimdi, konular o kadar aynı ki... Şimdi Kamu Denetçiliği Kurumu yeni kuruldu, benim zihnimde öyle bir düşünce de var, tabii ki bunlar görülecek, konuşulacak. Bu Dilekçe Komisyonuna gelen şikâyetlerle, Kamu Denetçiliğine gidenler aynı, konular da aynı.

Şimdi, bir de kötü tarafı, bizim İç Tüzük'ün değişmesi lazım, İç Tüzük çok zor değişiyor, kanun gibi değil, İç Tüzük Anayasa hükümleri değişir gibi değişiyor, değiştiremiyoruz İç Tüzük'ü. Biz bunların hepsine cevap verirken bir kişi cevap veremiyoruz; uzmanlar çalışıyor, Başkanlık Divanı olarak cevap veriyoruz, 4 tane imza atılması lazım bu Komisyonunda yani bürokrasiden başka bir şey değil. Biraz İnternet ortamında yazılımla falan kolaylaştırdık ama öyleyken de gene de çok zor oluyor, bunu da çözmemiz lazım. Bu Serpil Hanım'a giden konuların tamamı bizde. Ben bu hafta içinde sadece 600 küsur tane karar imzaladım bu hafta içinde ve sadece ben imzalamıyorum, 4 kişi imzalıyor. Yani şu çılgın bir şey ya: "Bu nedir?" diye bakıyoruz, idare otomobillerin hız sınırını şehirlerarası bölünmüş yolda 110'a çıkarmış, motosikleti çıkarmamış 90'da tutmuş, mesela, bunu birisi size yazsa siz çözebilirsiniz. Motosikletliler diyorlar ki: "Biz arada kaldık, bizi de 110'a çıkarın. Biz geçsek ki gerçekten de ne 110'u, 160 gidiyorlar, bizi falan geçiyor motosikletliler ama hep ceza yiyorlarmış garipler yani. Onların, şu teknikerlerin dört yıllık şeyi tamamlamaları, fahri imamların ve fahri Kur'an kursu öğreticilerinin ve kayıt dışı ebe, hemşirelerin, aile hekimliğinde çalışanların kadro talepleri; dilekçelerin yüzde 80'i bu. Eminim, size de aynıları geliyor yani. Şikâyet etmek için söyleyemiyorum ama bu kurum milletin temsilcisi olarak bunları çözmek zorunda. Aynen, söylediğiniz doğru, aynı işi yapan 5-6 kurulun hiçbir anlamı yok; gerekiyorsa kamu denetçiliğini genişletelim, eğer sizin söylediğiniz gibi bir amaç varsa -ben öyle olduğunu zannetmiyorum ama- sizin söylediğiniz gibi, birilerine bir şeyler yapılacaksa, birileri istihdam edilecek, yer verilecekse burayı büyütelim.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Burayı büyütelim efendim.

BAŞKAN – Yani şeyse yani burada olsun.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Her şeyi tenkit ediyor dediğim gibi Sayın Başkanım, gerçekten bakın, yüce Medise bağlı bu kurum, onun adına biz işte, idareyle bireyin arasında şeyi çözmeye çalışıyoruz. Dolayısıyla, Medisin de bu anlamdaki etkinliği ve gücü çok daha farklı olacak, sorunları gidereceğiz.

BAŞKAN – Eyvallah.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Bakın, raporumuz gelecek size, onu bir inceleme imkânınız olursa sevinirim.

BAŞKAN – Kesinlikle inceleyelim ve çalışalım Sayın Başdenetçim.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Ben onu arz edeceğim efendim.

Çok teşekkürler.

BAŞKAN – Çok teşekkürler.

Şimdi, alfabetik sıraya geçiyoruz ve Sayın...

Serpil Hanım'a sormak istediğiniz bir şey var mı, üyelerimizden?

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Söz istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Teşekkür ediyorum.

Ben de Serpil Hanım'a tabii, kadın ve çocukla ilişkin bölüme baktığınız için, Kürtçe ile ilgili, ana dilde eğitimle ilgili bu tür şikâyetler oldu mu, talepler oldu mu sizden?

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Hayır, benim birimime gelen o tarz bir şikâyet yok.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – Tamam, teşekkür ediyorum ben.

BAŞKAN – Şimdi öyle gideceğiz, pozitif ayrımcılıktan dolayı Serpil Hanım'ı öne aldık.

Sayın Zekeriya Aslan Bey, buyurun, kamu denetçimiz.

KAMU DENETÇİSİ ZEKERİYA ASLAN – Ben tekrar saygılar sunuyorum.

Tabii, kurulduktan sonra görev dağılımı yapıldı, görev dağılımında ulaştırma, basın, iletişim, orman, su, çevre, şehircilik, enerji, sanayi, gümrük, ticaret, sağlık ve diğer konular bize tevdi edildi. Bunlardan önce tabii, "Ombudsmanlık kurumu nedir, ne değildir?" diye bütün arkadaşlar, biz ziyaretlere gittik. Danimarka'ya gittik, bizim ekip Danimarka'yı ziyaret etti. Orada karşılaştığım bazı şeyleri ben aktarmak istiyorum. Danimarka tabii, bu yönle bir hayli gelişmiş bir ülke, oraya vardığımız zaman, biz -demin Sayın Başkanımız buyurdular- özellikle "Ombudsman şikâyetleri alır, almaz." noktasında insanlarla konuştuk, resen bazı şikâyetleri

almadıklarını söylediler. “Bunun da birincisi, gereksiz; ikincisi, bu kurumu siyasete alet etmek istemiyoruz, bazen siyasi amaçlar için şikâyetler geliyor, resen biz bunları incelemiyoruz, böyle bir hakkımız var bizim.” deniliyor. Bize göre, “Bizde de öyle olması gerekir.” diye düşünüyorum.

İkincisi, bir belediye başkanını ziyarete gittik orada. Orada belediye başkanına bir arkadaşımız “Ombudsman kararlarına uymazsanız ne olur?” diye bir soru sordu. Orada aldığımız bir cevap çok ilginç ve enteresandı: “Eğer ombudsman kararına uymazsam, bırakın belediye başkanlığını, normal hayatta beni bu insanlar affetmez.” diye bir cevapla karşılaştık. Yani ombudsmanlık kurumunun Danimarka’da ve o ülkelerde ne hâle geldiğini göstermek için anlatıyorum bunları. Tabii, biz Danimarka’ya gittik, biz daha sonra... Ben kendim Polonya ve Rusya ombudsmanlarını da ziyaret ettim, orada gördüğümüz manzara... Her tarafta farklı farklı uygulamalar var ama bir gerçek var, biz de yeni binamıza yeni taşındık Başkanım, -o, zikredildi mi bilmiyorum- bu hafta taşındık. Oralarda gördüğümüz bir manzara, benim dikkatimi çeken, hep tarihî binalarda ombudsman binaları gittiğimiz ülkelerde -diğer arkadaşlarımızın nasıldı açıkçası bilmiyorum, benim gittiklerim hep tarihî binalardı- öyle de bir özelliği var ombudsmanlık binalarının.

Şimdi, tabii, ben sizlere bilgi notu olarak gönderdim burada şeyleri, tekrar tekrar okumak istemiyorum onları, bilgi notları içerisinde var. Önemli olan insanların problemlerini çözebilmek; bu kurumun amacı da üzüm yemek, bağcıyı falan dövmek değil. Biz telefonu açtığımız zaman, çoğu yerde “denetçi” lafını duyduğu zaman, insanlar rahatsız oluyorlar, bizi diğer denetçilerle aynı sanki müfettişmiş gibi görüyorlar. Biz bunu anlatıncaya kadar dert çekiyoruz, telefonda bilhassa bununla çok uğraşıyoruz, “Biz öyle değiliz, biz şunu halletmeye çalışıyoruz, sizi asla kontrol etme gibi bir niyetimiz yok.” diyoruz. Ama, insanlar da haklı. “Denetçi”, “kamu denetçisi...” Bunu duyduğu anda farklı bir anlam çıkıyor, kabul etmek gerekir. Ben o insanları o yüzden eleştirmiyorum. Bu manada tabii, bazı kurumlarla, üst düzey bürokratlarla konuşuyoruz, üzülerek söylüyorum tabii -bunu da Sayın Başkanımız da dedi “Farkındalığı zamanla belirteceğiz.” diye, onu zamana yayıyoruz- insanlar bilmiyorlar, ombudsmanlık kurumunun ne olduğunu bilmiyorlar, bunda da haklılar belli ki. Biz onlara ombudsmanlık kurumunun ne olduğunu da anlatmaya çalışıyoruz, derdi dökmekten ziyade.

Bir şey gerçek tabii. İnsan, problemlerini anlatırken bazen esasa girmiyor sayın vekillerim. İnsanlar insan yerine konmayı istiyor, şikâyetlerden bunları anlıyorsunuz. Usulle ilgili sıkıntımız bu. Bunu özellikle belirtiyorum ki insanlar bürokratik devlete karşı, bürokrasiye karşı, gittikleri yerde -üzülerek söylüyorum- halkımızın tabiriyle “adam yerine konmak” istiyorlar, muhatap olmak istiyorlar. Şikâyetlerden bunu anlıyorsunuz zaten.

Tabii, şundan emin olun -sizler milletvekili olarak şikâyetleri çok alıyorsunuz bu manada- size sözlü gelen şikâyetlerin bir kısmı bize yazılı geliyor. Bu kadar özünü söyleyeyim size. Tabii, o zaman biz -eğer çözebiliyorsanız- bütün kamu denetçisi arkadaşlarımız telefonlara sarılıyoruz yapmak için. Bu manada, bildiğim kadarıyla, bizim kendi bünyemizdeki arkadaşlarla 40’a yakın çözdüğümüz problem var. En güzeli budur diye düşünüyorum zaten, yazışmalardan ziyade, eğer çözebiliyorsanız şayet.

Bu şekilde bazen bizde yetki karmaşası oluyor. Bizde, enerji konusunda -enerji alanına da ben bakıyorum- ciddi bir yetki kargaşası var Enerji Bakanlığıyla EPDK arasında. Öyle hadiseler yaşıyoruz ki tabiri caizse hepsi topu birbirine atıyor muhatap bulma noktasında. Öyle bir durumla karşılaşıyoruz. Bir yazı yazıyoruz EPDK’ya, “Enerji Bakanlığının işi.” diyor. Aynı yazıyı Enerji Bakanlığına yazıyoruz, “EPDK’nın işi.” diyor. Bunlarla çok karşılaşıyoruz. Ben özellikle enerjiyle ilgili yeri okumanızı çok ciddi istiyorum. Size oraya not olarak da bıraktık biz bunu.

Kayıp kaçak konusunda çok ciddi sıkıntılar var. Bunu halkımız haklı olarak bize şikâyet ediyor. Kayıp kaçığa değinmemizin bir sebebi de şikâyetlerin çok büyük bir kısmının bir şekilde onunla da ilgilenmesi. Enerjide, tabii, özel şirketler var, biliyorsunuz, dağıtım şirketleri. Kamu hizmeti gördükleri için biz onlara da bakıyoruz. Zaten EPDK bir taraftan “Bunları muhatap alın.” diyor, öbür taraftan biz bazen bu dağıtım şirketlerinin adresini bile bulmakta zorlanıyoruz. Onu da özellikle belirtmek istiyorum.

Enerjide böyle sıkıntılar var ama bunun yanında bazı bakanlıklarımız var, onlara huzurunuzda teşekkür ediyorum ben. Şimdi, Sayın Başkanım belki takılacak, takılıyor bize zaten de, Afyon usulünden dolayı, Afyon’dan dolayı, Sayın Veysel Eroğlu’na ben sizin huzurunuzda teşekkür ediyorum çünkü yazışmalarımıza bizzat kendisi imza atarak cevap veriyor. Böyle birkaç problemlili konuda da imza atarak “Şöyle olması gerekir.” diye bize tavsiye kararı verirken yardımcı oldu özellikle. Bu manada da örnek olması için bunu özellikle belirtmek istiyorum yani. Ama, bazı yerlerde de üzülerek söylüyorum, iki ay, üç ay cevap verilmeyen kurumlarımız var, böyle yerler de var. Tabii, şu ana kadar, kendi birimimde, benim kanuni hakkım olmasına rağmen, bir ay içinde, ilgili kişiyi görevi kötüye kullanmadan şikâyet hakkımızı kullanmadık, kurum yanlış anlaşılır diye, ceza isteyen bir kurum varmış görüntüsü vermemek için bunu da yapmadık.

Diğer yandan, seçimden sonra yine bizim birime tevdi edildi, mahallî idarelerle ilgili çalışmalara biz başladık. Bunu da belirtmek istiyorum. Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüyle 10 Mart itibarıyla bir seminerimiz var, ona başladık. Sayın Başkanımızın da bilgisi var. Belediyeler Birliğiyle yine aynı şekilde konuştuk. Yine, Sayın Başkanımızın inayetiyle Danıştaydaki hâkim arkadaşlarla toplantı yapacağız bu konuda -uzman arkadaşlarımızla- bilgi birikimi olsun diye çünkü mahallî idareler de çok geniş bir alan ve geniş bir alan olmakla beraber çok dikkat edilmesi gereken bir alan. O yüzden ona da hazırlık yapıyoruz.

Sayın Başkanım der mi demez mi bilmiyorum, ben çok konulara bire bir girmek istemiyorum, size sunduğum için, tekrardan kaçınmak için.

Sayın Başkanım, ben uzmanlarla ilgili bir iki kelam etmek istiyorum.

Şimdi, Medise bağlı uzman arkadaşlarımız var. Şu anda 70 kişiler, 50 kişi daha gelecek, 120 kişi olacaklar. Bunu özellikle ben belirtiyorum ki Medise bu insanlar giremiyor hâlâ. Bakın, bunun da bilinmesini istiyorum, hepsi 150 kişi.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Yazı da yazdım ben.

KAMU DENETÇİSİ ZEKERİYA ASLAN – Yani bu konuda çalışmalarımız var. Bütün arkadaşlarımızın bunu bilmesini istiyorum, milletvekillerimizin bilmesini istiyoruz. Uzmanlarımız 150 kişi toplamda, Medise kimliklerini bırakarak giriyorlar şu anda. Takdir edersiniz ki Medise bir sürü insan giriyor, bizler de biliyoruz bunları. 150 kişiden herhâlde bu kadar insanın içinde bir şey olmaz diye düşünüyoruz. Bu konuda da sizlerden yardım istiyoruz.

İnşallah, kurumumuz el birliğiyle, birlik beraberlik içerisinde çalışmaya devam ediyor, bunda da çalışacak ama en büyük desteği Medisten bekliyoruz. Zaten bağlıyız birbirimize. Bu manada sizlerden destek istiyoruz. Bundan sonra da bize yardım edeceğinize inanıyor, biliyor, teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Efendim, ben de zatiîlerinize çok teşekkür ediyorum. Fevkalade öz bir sunum oldu, yazılı olması da çok iyi olmuş. Bu personelle ilgili şeyi ben bizatihi takip edeyim. Genel Sekreterimizle ve Meclis Başkanımızla görüşeyim uzmanlarla ilgili. Fakat bu, zannediyorum, kurumun kuruluşundan beri böyle oldu. Sayın Başdenetçim ve zatiîleriniz yasa böyle olmuş olmasına rağmen, yer yokluğundan dışarıda bir bina peşinde koşmak ve nihayetinde sabit bir yere geçmek, o sorun çözüldü artık yani. Hâlâ daha benim içimde ukde, başdenetçi burada olmalı. Bana göre, arkadaşlarım da katılıyorlar, Türkiye Büyük Millet Medisinin kampüsü içerisinde olmalı. Yani burada tarihî binalar falan deyince ben oradan da... Ya şu ek binayı verelim, Meclis Başkanlığının yanındaki binayı. Ne olacak yani? Başdenetçi burada olsun yani.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Biz bunu da şey yaptık, ek binanızı istedik, vermediler Sayın Başkan.

BAŞKAN – Hayır, yeni bina değil, şeyi diyorum Sayın Başdenetçi...

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Orman Bakanlığı...

BAŞKAN – Hayır, Orman Bakanlığı binası Meclisin içinde değil. Bakın, sembolik olarak başdenetçi bu kampüsün içinde olmalı. Yani uzmanlar yan binada, ek binada çalışabilir.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Efendim, bu bizim üçüncü binamız.

BAŞKAN – Biliyorum efendim, ben Sayın Başdenetçiyi dinledim özel olarak, neler olduğunu biliyorum orada yani. Şimdi o önemli değil de, inşallah şu yeni yasayla... Şunu da unutmayalım: Değerli uzman arkadaşlar, özellikle denetçiler biliyorlardır ama Kamu Denetçiliği Yasası'nı bu Meclis çıkardı, Anayasa Mahkemesi iptal etti anayasal dayanağınız yok diye. Sonra, 12 Eylül referandumundan sonra anayasal dayanak ilave edildi, ondan sonra kuruldu.

Şimdi bir şey yapılmaya çalışılıyor; sonuç: Biraz önce Zekeriya Bey çok net bir şey söyledi. “Bizim niyetimiz üzüm yemek” yani insanlarımızı mutlu etmek kamu yönetimi yönüyle. E, cumhuriyetin tarihi kaç sene daha? Biz daha yeni yeni evriliyoruz. Bu kamu denetçiliğinde, mesela “denetçi” kelimesi biraz hoş gelmiyor ama başka daha hoş bir kelime üretilebilir, bulunabilir, bilmiyorum. “Ombudsmanlık” da biraz yabancı gibi geliyor, kamuoyu, 76 milyonun çok azı ombudsmanlıktan anlıyor. Ombudsmanlığı da tanımlamak lazım, kamu denetçiliğini de tanımlamak lazım yani halka anlatmak lazım. Biraz zamana ihtiyacımız var diye düşünüyorum. Fakat şu şeyin çok rahat çözülmesi lazım, uzmanların Türkiye Büyük Millet Meclisi personeli olarak... Çünkü maaşlarınızı siz buradan alıyorsunuz değil mi?

Uzmanlar nereden alıyor maaşlarını? Kamu denetçiliğinin bütçesi nerede?

KAMU DENETÇİSİ ZEKERİYA ASLAN – Medisten.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Medisten efendim.

BAŞKAN – Tabii, canım, Medise bağlı yani. Özlük hakları?

KAMU DENETÇİSİ ZEKERİYA ASLAN – Sayın Başkanım, bunu açıklayamıyoruz işte biz. Uzmanlarımız da haklı olarak...

BAŞKAN – Üstadım, ben bunu hem Genel Sekreterlikle hem de Meclis Başkanımızla bir görüşeyim, hiç değilse Meclise serbest giriş kartı alalım yani.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Ben de, efendim, bunu arz ettim Sayın Meclis Başkanına ve Genel Sekreterimizle görüştüm, yazı da yazdım. Bize dönüş de... Şikâyet için söylemiyorum, işleri yoğun olabilir. Bizim mesela bir istihdamımız da onlardan; İstanbul’da bir büro kurmak istedik, hâlâ yerini arıyoruz. Orada millî saraylar var, kasırlar var ve arkadaşlarımız gitti, ikisi de gezdi, gördü. Şimdi elimizde birtakım alternatifler var, onları sunmak istiyoruz Sayın Meclis Başkanı ve Genel Sekretere. Bizim yabancı konuklarımız oluyor, misyonlar geliyor. Aynı zamanda, İstanbul, biliyorsunuz, metropol bir kent. Allah korusun, yeni birtakım olaylar olur, orada burada yer aramayalım, bir ofisimiz olsun diye, bunu da yazdım ben Sayın Başkanım. Haber bekliyoruz. Biz de onlara teklif götüreceğiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ediyorum.

KAMU DENETÇİSİ ZEKERİYA ASLAN – Bir konuyu daha söyleyebilir miyim Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Buyurun.

KAMU DENETÇİSİ ZEKERİYA ASLAN – Tabii, bizim telefon hattını çok kullandığım için ben, bizzat, tabii, karşımızda genelde bürokrat arkadaşlar, kimseyi suçlamak istemiyorum tabii, burada “bürokrasi” deyip geçmeyelim, çoğu bana kanun okuyor. “Sayın Denetçim, şu şu şu madde, kanun” diyor. Üzülerek söylüyorum, öyle kanunlar çıkarmışız ki bugünün şeyi değil, noktasına virgölüne kadar, genel değil. Bu noktayı, virgülü eğer siz aşamadıysanız, benzer bile olsa o bürokrat inisiyatif almıyor, inisiyatif almıyor. Bunu özellikle belirtmek istiyorum. Yani gönül istiyor ki kanunu, içecek deyin, meşrubat deyin, nokta, tayin, sudur, koladır, şudur budur diye isimlendirmeyelim. Bu da bürokrasiden bizim, kendimizin karşılaştığı bir problem. Onlara da çok bu konuda bir şey diyemiyorsunuz. Kanun böyle diyor. Bunu özellikle belirtmek istedim.

BAŞKAN – Sayın Aslan, siz bu konuyu benden daha iyi biliyorsunuz, bürokratlar Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerini fevkalade iyi yönetiyorlar, yönlendiriyorlar. Arkadaşlar bir kanun gönderiyorlar, bu kanun çıksın diyorlar. Biz de onların istedikleri olsun diye çıkarıyoruz. Bize yönetmelik yaptırıyorlar. İnisiyatif yüklenmedikleri için Türkiye Büyük Millet Meclisinin manevi kişiliğine sokmak için kanun çıkarttırıyorlar. Biz şu anda bundan şikâyetçiyiz. Ancak takdir edersiniz ki bu bir siyasettir yani sonuç itibarıyla siyasi parti gruplarına geliyor, dayanıyor ve Meclisin yasama faaliyetini de iktidar partisi yönetmek zorunda. Olumlu katkıda bulunma noktasında muhalefet de burada maalesef çok az katkıda bulunuyor yani sorun muhalefette, ciddi sorun bizim bürokratlarımızda. Hiç birbirimizi şikâyet etmeye gerek yok. Durum bundan ibaret. Bir gün, inşallah, bu Meclis yönetmelik yapmaktan, tebliğ çıkarmaktan vazgeçer, kanun çıkarır. Yani, başka yerlerde çoğunda kanun bile yok.

Evet, şimdi değerli Üstadımız Mehmet Elkatmış Bey.

Buyurun Üstadım.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Sayın Başkanım, değerli üyeler, milletvekillerimiz, değerli çalışma arkadaşlarımız, hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Başarılar diliyorum.

Ayın 19’unda ben genel mahiyette bir sunum yapmıştım.

BAŞKAN – Evet.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – O nedenle söylenecek birçok konuyu orada ifade etmişim. Şimdi de gerek Sayın Başdenetçimiz gerekse diğer denetçi arkadaşlarımız -konuşmacı olan arkadaşlarımız da var- kendi alanlarıyla ilgili konuları dile getirecekler, sizin yardımınızı bekleyecekler, bekliyoruz. Bu yardımı da her zaman görüyoruz, zaten bu konukseverliğinizi de yaşıyoruz.

BAŞKAN – Estağfurullah.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Tabii, bizim bu kurumun esas işlevi insan odaklıdır. Her şey insan içindir çünkü kainatta en değerli varlık insandır. İnsan olmanın da birtakım hakları vardır. Bu haklara insan hakları diyoruz genel mahiyette ve bu haklar hiçbir kimsenin inayetine veya vermesine, lütfen vermesine bağlı bir şey değil; doğuştan kazanılır, Cenabı Allah’ın verdiği haklardır. Bunlara temel hak ve özgürlükler diyoruz ve bu haklar herkes içindir. Herkes için insan haklarıdır. Tabii ki sorumsuzluk da değildir, insan hakları derken sorumsuz da değildir bu haklar. Biz o nedenle insan odaklı olarak çalışıyoruz, insanların haklarını korumak için çalışıyoruz. Bunun temeli de iyi yönetimdir. İyi yönetimin ne olduğunu da sizler de gayet iyi biliyorsunuz. Dolayısıyla insan hakları

evrenselidir. Yani onun bunun şimdi yasalarla filan tespit edilecek şeyi değildir. Bu uğurda tarih boyunca birçok mücadeleler verilmiştir, birçok insanlar bu konuda canına vermiştir. Hâlâ da önümüzde görüyoruz onu, çevremizdeki ve dünyanın değişik yerlerinde, işte Ukrayna'da, şurada, burada. İnsanlar bu haklarını almak için, temel hak ve özgürlüklerini korumak için ne büyük çileler çekiyorlar, ne büyük sıkıntılar içerisinde hep beraber görüyoruz. Dolayısıyla da bu haklar belirlenmiştir, evrenselidir. Artık günümüzde hiçbir ülke "Ben istediğimi yaparım kendi ülkemde, bana kimse karışamaz." diyemez. Karşırlar, karışırlar da. Kaldı ki bizim gibi demokratik bir hukuk devleti olan, bir cumhuriyet olan ülkeler -ki biz de onun içerisindeyiz çok şükür- birçok insan hakları temel sözleşmelerini baştan kabul etmişizdir ve birçoğunun da kurucuları arasındayız. Birleşmiş Milletlerin ilk üyeleri arasındayız. Birleşmiş Milletlerin beş tane temel anlaşmalarını kabul etmiş durumdayız. Avrupa Birliği Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni ilk imza edenlerdeniz. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yargı yetkisini kabul etmiş bir ülkemiz ve ondan dolayıdır ki ülkemizde geçmişte tabii ki kötü hatıralar oldu ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde birincilik, bazen ikincilik varken, Allah'a şükür ki yapılan birtakım reformlar neticesinde -sekiz, dokuz tane reform ve şimdi de yine birtakım yeni reformlar da yapılıyor- öne doğru gittik, yani iyi bir performans gösterdik ve şu anda sicilimiz de birçok ülkeden daha da iyidir.

Anayasa'nın 90'ıncı maddesine bir son fıkra eklendi biliyorsunuz geçtiğimiz dönemde. Bu çok önemli. İnsan hakları konusunda ulusal mevzuatla uluslararası sözleşmeler arasında bir çelişki doğduğunda uluslararası sözleşmenin geçerli olduğunu kabul ettik. Bu dahi başlı başına yeterli bir şeydir, zannedersem. Dolayısıyla da uluslararası 100'e yakın anlaşmayı Türkiye -insan haklarıyla ilgili ifade ediyorum- imzaladı. Onun için, bu kurum da, Kamu Denetçiliği Kurumu bu nedenle kuruldu, yani iyi yönetişimi sağlamak, vatandaşın, insanların hak ve hukukunu korumak için kuruldu. Çok titiz bir çalışma içerisindeyiz. Her konuda bize şikâyetler geliyor, çeşitli vasıtalarla geliyor, yani e-devlet yoluyla da geliyor, İnternette müracaat edebiliyor, faks da gelebiliyor, bizzat gelebiliyor ve her dilde de biz şeyi kabul edebiliriz, ediyoruz da. Dolayısıyla da iyi bir yolda olduğumuzu düşünüyorum, yüzde 21'ler seviyesinde kararlarımıza uyma. Belki Avrupa ülkeleri ortalamasını dikkate aldığımızda -yüzde 80'ler Avrupa ülkeleri, Baltık ülkelerinde de yüzde 100'e yakın, yüzde 95-yüzde 98 arasında- bu yüzde 21 oranı da düşük gibi gözüküyor ama daha bir yılını doldurmamış bir kurum için de iyi bir rakamdır diye düşünüyorum. Kaldı ki bu rakamın içerisine arkadaşımın, Zekeriya Bey'in, Sayın Başkanımızın da ifade ettiği gibi birçok konuyu biz telefonla da çözüme kavuşturuyoruz. Yani herhangi bir karar vermeden yaptığımız bir telefonla veya bir araya getirerek veyahut da sadece bizden bir yazı gitmesiyle, yani durumu sorduğumuzda, vatandaşın şikâyetiyle ilgili bilgi istediğimizde o yazı gider gitmez iş çözüme kavuşuyor, vatandaş da şikâyetten vazgeçiyor. Bunları da dikkate aldığımızda, fiilen çalışmaya başladığımızdan itibaren bir yılı doldurmamamıza rağmen netice iyi gibi gözüküyor. Bu, tabii kültür meselesi. Zaman içerisinde bu kültür yerleşecek, bürokrasimiz, insanlar, herkes buna uyacak.

Biz kararlarımızı verirken sadece ulusal mevzuatla da bağlı değiliz. Bizim yasamızın 1'inci maddesi ve sonraki maddeleri, görevle ilgili maddeleri incelendiğinde şu görülecektir gayet net: İdarenin her türlü tutum ve eylemleri, işlemleri, yetmiyor, idare bütün eylem ve işlemleri, artı tutum ve davranışları. Bu çok geniş bir kavram. Belki biz burada da uygulamada birtakım belki sıkıntılara da düşeceğiz çünkü mücerret bir şeydir tutum ve davranış, ispatı da zor bir konu ama bizim yetkimiz ve görevimiz içerisinde ve bunları biz sadece ulusal hukuk yönünden, yasalar yönünden değil, uluslararası hukuk yönünden de inceliyoruz. Ulusal konulardaki insan haklarıyla ilgili şeyler de -biraz evvel de ifade ettim- evrenselidir ve biz, bunların sadece yasalara uygunluğunu değil, hukuka uygunluğunu da artı sadece hukuka uygunluğunu da değil, insan haklarına uygun olup olmadığını ve yine artı hakkaniyete uygun olup olmadığını da inceliyoruz. Yani o kadar geniş bir alan ki çalışmalarımızda sınır da yok tabii. Sayın Başdenetçimiz de ifade etti. Devletin gizli sırlarını dahi belli şartlar altında inceleme yetkimiz var.

Dolayısıyla, bu kadar geniş yetkiler içerisinde çalışmamız için tabii ki bize de birtakım imkânların tanınması -veya buna işte bugünkü tabirle pozitif ayrımcılık da diyebilirim- sağlanması gerekiyor, mekândan tutun personeline kadar, personelin imkânlarına kadar bunların sağlanması gerekiyor. Bunlar tabii ki olursa bizim arkadaşlarımız, uzmanlarımız, personelimiz daha rahat bir ortamda, daha iyi bir çalışma sergileyebilecekler. Bundan hiç kimsenin şüphesi olmasın. Nitekim şimdiye kadarki verdiği bu kısa süre içerisindeki kararlar da bunu gösteriyor. Toplumda büyük yankılar yapmıştır. Mesela ben kendi alanımla ilgili olarak söyleyeyim, arkadaşlarımız da keza öyle. Basında devamlı bunlar dile getiriliyor, yazılıyor, çiziliyor ve müspet yönde katkı sağlıyor çalışmalara.

Şahsen benim konularım, Sayın Başdenetçimizin bize verdiği görev, insan hakları, adalet, güvenlik, millî savunma, nüfus hareketleri, eskiden sosyal hizmetler de vardı, fakat o başka arkadaşımıza verildi, bize personel hareketlerinin bir kısmı verildi, tayin filan ve göç ve mülteciler.

Tabii, bunlar, mahiyeti itibarıyla ağır konular, bütün insanlığı ilgilendiren konular, sadece bireyi ilgilendirmiyor. Nitekim, Sayın Başkanımızla birlikte Gezi olaylarını inceledik, raporumuzu verdik, yankı yaptı. Tabii, bu “Yankı yaptı.” derken herkes de işine gelen tarafını aldı bunun. Kapsamlı bir rapordur. Bu raporda yine biraz evvel ifade ettiğim gibi sadece ulusal hukuk yönünden değil uluslararası hukuk yönünden de çok detaylı bir incelemeye tabi tuttuk. Kamuoyunda da gerekli yankıyı bulduğunu tahmin ediyoruz ki uluslararası kuruluşlarda, Sayın Başkanın da ifade ettiği gibi, hemen hemen hepsinin en üst düzeydeki kişileri, görevlileri komisyonumuzu... “Komisyonumuzu” derken böyle dil sürçmesi oluyor, alışkanlık, yıllarca... Kurumumuzu ziyaret ettiler ve bizim raporumuzu önemsediklerini ifade ettiler. Kendi raporlarında da övgüyle bahsettiler daha rapor vermememize rağmen. Eminim ki raporu gördükten sonra bunu da daha pekiştireceklerdir övgülerini. Tabii, bizim onların övgülerine de ihtiyacımız yok ama uluslararası yönde de buna da bir tespit olarak ihtiyaç var. Hakkın teslimi önemli olan.

Başörtüsüyle ilgili, bugün Allah’a şükür bu konu çözüldü. Bizim ilk -ondan dolayı da çok mutluyuz- verdiğimiz karar da başörtüsüyle ilgili çünkü bu bir insanlık, insanların temel hak ve özgürlükleridir. Sadece bu inanç özgürlüğünü de ilgilendirmiyor. İnanç özgürlüğünün yanında çalışma, eğitim öğretim özgürlüğünü, her özgürlüğü, seyahat özgürlüğünü, her şeyi ilgilendiriyordu. İlk verdiğimiz kararın da bu olması dolayısıyla ayrıca bir mutluluk duyduğumuzu ifade etmek istiyorum ve biz -arkadaşlarımızda sayın başdenetçimiz başta olmak üzere ifade ettiler- kararlarımızı verirken kendi vicdanımıza göre ve özgürce veriyoruz. Zaten yaşamız da bunu amir. Hiçbir makam, mevki, kişi ve kuruluşun bize talimat... Aynı yargıya olduğu gibi, Anayasa’nın 138’inci maddesindeki ifadeler aynen bizim için de yaşamıza dercedilmiş. Biz, özgürce, kendi vicdanımıza göre kararlar veriyoruz. Hiçbir zaman ön fikirle, ön yargıyla veya ideolojik davranmıyoruz. Bütün arkadaşlarımızla o şekilde hareket ediyoruz. Önemli verdiğimiz kararlar Gezi’yle ilgili. Bu çok kapsamlı bir şekilde raporda yer bulmuştur. Başörtüsü, ifade ettiğim gibi.

1 Mayısla ilgili yine bizim bölümden de bu konuda karar verildi, biraz evvel arkadaşımız Serpil Hanım da ifade etti, Dilan olayında -ki bu da 1 Mayısın içerisinde bir olaydı- verdi. Yani burada, baktığımız zaman herkes bu raporları, verilen tespitlerin doğruluğunu ifade ediyorlar.

LİMAN-İŞ Sendikasıyla ilgili bir şikâyet gelmişti bizim bölüme. Orada da biz bir karar verdik. Bu karar gerçekten de yönetime, idareye, kamu görevlilerine bir uyarı mahiyetini de tabiri caizse ve buna büyük oranda da uyulduğunu burada memnuniyetle ifade etmek isterim. Çünkü düşünün ki bir sendika tüzel kişiliği var, arama kararı veriliyor, mahkeme veriyor kararı. Tamam, orada yasal yönden bir sıkıntı yok ama gece, sabahın ışıkları daha şey yapmadan 05.00’te bu olay oluyor. Yani bunun gündüzü yok mu arkadaş? Helikopterle şey yapılıyor. Bir sürü, işte, her tarafı kırıyorlar, döküyorlar ve bir şey de bulamıyorlar. Arama kararı yasal ancak aramanın şekli ve yapılan zarar...

BAŞKAN – Uygulaması yasal değil.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Şimdi, bir inşaatla dahi ne yapıyor, levha asıyor: “Çevreye verdiğimiz rahatsızlıktan dolayı özür dileriz.” Bir özür dahi dilemiyorlar. İşte, biz bu kültürün de yerleşmesini istiyoruz. Kararımızda bunları da belirttik ve zararın da ödenmesini talep ettik. Zararın da ödendiğini ifade etti.

Suriye’de emlakı kalan: Bu, büyük bir sosyal problem. Binlerce insanlar var böyle. Geçmişte Suriye Osmanlı hâkimiyetindeyken orada emlakı kalmış, bugün gelmiş. Oradaki vatandaşlarımızın da burada emlakı kalanlar var. Bunların yoğun şikâyetleri var. Bu konuda biz bir tavsiye kararı verdik, öneri getirdik ama üzülerek ifade etmeliyim ki buna idare uymadı. İşte, birtakım başka mazeretler ileri sürüyorlar ama biz de bunun takipçisiyiz. Çünkü bu insanlar bizim kararımızdan sonra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine müracaat ediyorlar ve dernekleri var, birçok kişinin burada mağduriyetleri var. Dolayısıyla bizim verdiğimiz – arkadaşlarımız da ifade etti- kararların bir önemi var, birkaç önemi var. Geçenki sunumda da ifade etmişim. Türkiye’de birçok denetim organları var. Tabii ki biz siyasi denetim olan Türkiye Büyük Millet Meclisi denetimini bir tarafa koyuyorum, tabii onu tartışmak mümkün değil, olması gerekli bir denetim. Orada gayet güzel oluyor. Mediste birçok komisyon kuruluyor, sizlerce malumdur. Çok önemli kararlar veriliyor.

Bir de, her idarenin, her birimin iç denetimi var. Her genel müdürlüğün, bakanlığın iç denetimi var, teftiş heyetleri var, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu, teftiş kurulu, Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu denetim kurulları var ama bir de yargı var. Yargı bağımsız, kuvvetler ayrılığı prensibi malum ama bütün bunların yaptığı denetim sadece yasallık denetimidir. Yasaya bir şey, eylem, bir işlem yasaya uygun mu, değil mi? Ama bizim denetimimiz, baştan da ifade ettiğim gibi, o işlem ve eylem yasaya uygun mu, değil mi? Artı, hukuka uygun mu? Yasanın daha da ilerisinde bir kavram hukuka uygunluk ve yine hakkaniyete uygun mu, insan haklarına uygun mu? Bunların da bizler denetimini yapıyoruz ve buna çok önem veriyoruz. Yani diğer denetim birimlerinden bizim

farkımız, müspet yöndeki farkımız bu ve üstelik zaman aşımının kesilmesi, bize müracaatla zaman aşımının kesilmesi ve bizim verdiğimiz karardan sonra da vatandaş eğer tatmin olmuyorsa yargıya her zaman için gitme yetkisi var tabii ki yasal sınırlar içerisinde, süreler filan var. Bizim verdiğimiz karar, Zekeriya Bey de ifade etti, bir belge oluyor. Yani neredeyse yani kesine yakın bir şey, mahkemeler de önünde hazır buluyor.

O nedenle, bizim kurumun verdiği kararlar çok önemlidir diye düşünüyoruz. Biz de bunun idraki içerisinde çalışmalarımızı arkadaşlarımızla beraber devam ettiriyoruz. İfade edildi, siz de ifade ettiniz. Yani bizim kurumun başındaki “kamu” kelimesi biraz hoş bir kelime değil. Yani sanki biz devletin hakkını, hukukunu vatandaşa karşı koruyormuşuz gibi algı oluşturuyor ama öyle değil. Biz, tabii ki bunu söylerken yani devletin birliğini, beraberliğini veya devleti de yok sayamayız. Tabii ki, biz hak hukuk ne ise, insanlar için ne gerekiyorsa... Zaten devlet ne için vardır? İnsanların mutlu olması için, güvenliğini sağlamak için, eğitimi, sağlığını sağlamak için yani vatandaşa hizmet için vardır. Biz, doğrusu neyse onu yapıyoruz. Eğer vatandaşın şikâyeti haksızsa “haksız” diyoruz, haklıysa “haklı” diyoruz ve yönetime diyoruz ki: “Bunu düzelt.” Dolayısıyla ismimizin üstündeki, başındaki şey biraz pek itici gibi geliyor.

BAŞKAN – Ne öneriyorsunuz?

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Vallahi yani dünyada birçok tercümeler var. İşte “halkın avukatı” gibi, bana o daha hoş geliyor ama başka arkadaş da başka isimler hoş gelebilir. “Arabulucu” olabilir. Yani bu “kamu” kelimesi biraz ürkütücü gibi geliyor.

SEVDE BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş) – “Kamu”, bir de “denetçi” daha da...

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Bir de “denetçi” tabii, birbirini tamamlıyor, daha da pekiştiriyor. Dolayısıyla bunlar da düzeltildiği takdirde arkadaşlarımızın da, Sayın Başkanın ve diğer arkadaşlarımızın, belirten arkadaşlara, belirtecek arkadaşlara ve raporumuzda çok kapsamlı olarak belirtildi. Geçen sunumda ben de önemli olanlara değinmişim satır başlarıyla. O konularda bize Medisimizin yardımcı olmasını bekliyoruz, bundan da şüphemiz yok. Sizlerden bu konuda desteği her zaman görüyoruz. Olduğu takdirde gerçekten de bizim kültürümüzde olan, bizden giden bu kurumun yine bunun liderliğini yapabilecek güçteyiz biz.

BAŞKAN – Bizdeki adı neymiş tarihte?

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Tarih boyunca çok isimler değiştirilmiş, ta Abbasilerden alırsak, Peygamber Efendimiz zamanından gelirsek tabii, ona şey yapmam ama Abbasilerde Divân-ı Mezâlim, Selçuklularda Kadiul-kudât, kazasker, her mahallede, her köyde de “ak saçlı”, “ak sakallı” diye tabir edilen... Hani, ben kendimi tarif etmiyorum, onu söyleyeyim yani, bana bakıyor da...

BAŞKAN – Yok, Sayın Başdenetçimiz de uyuyor canım, sadece Sayın Makas uymuyor yani.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Bana bazen böyle takılıyorlar arkadaşlarımız da.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Ben hiç uymuyorum.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Yani böyle bizim kültürümüzde olan bir şey.

BAŞKAN – “Aksakal” mı “ak saçlı” mı?

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – “Ak saçlı”, “ak sakallı” işte, her şeyi söylüyorlar.

BAŞKAN – Şimdi, denetçi seçilme şartlarına yazalım “saçlarının ve sakallarının beyazlamış olması...”

SEVDE BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş) – Böyle diyerek bayanları dışlamış oluyorlar.

BAŞKAN – Bayanlar için aramaz canım, bayanlar için renk aramayız artık.

KAMU DENETÇİSİ SERPİL ÇAKIN – Sayın Vekilim, siz arkamızda varsınız ya, benim içim rahat.

KAMU DENETÇİSİ MEHMET ELKATMIŞ – Şimdilerde “akil insan” deniyor ya, işte, akil insanlar bizim kültürümüzde olan şeyler, bunu hâlâ daha Türkiye’nin, Anadolu’nun birçok yerlerinde birçok işler böyle hallediliyor. Ahilik, esnaflar arasında... Zaten bu kurum geliştiği takdirde, daha ileride gelişip gürbüzleştiği takdirde -tabiri caizse- birçok daha yan şeyler de kurulacak. Mesela Amerika’da 18 tane ombudsmanlık çeşidi var, İsveç’te 7 mi, 8 mi var, Rusya’da 3 tane var. Yani bu gelişecek tabii ki. Sektörel bazda işte, bizde de geçmişte Ahilik kurulmuş, esnaflar arasındaki ara buluculuğu, hakemliği Ahilik Teşkilatı, Ahi Evran yapıyor, hâlâ da bunun bayramını yapıyoruz.

İnşallah, hak ettiği yere gelir diye düşünüyorum ve sizlere teşekkür ediyorum tekrar bu duyarlılığınız ve bize verdiğiniz destekten dolayı. Şahsınızda Dilekçe Komisyonumuzun bütün üyelerine, Sayın Başkanı dâhil olmak üzere, İnsan Hakları Komisyonu Başkanı ve bütün üyelerine ve bütün milletvekillerimize teşekkürlerimi, saygılarımı tekrar iletiyorum.

Hayırlı günler diliyorum.

BAŞKAN – Ben de çok teşekkür ediyorum Sayın Elkatmış’a.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Sayın Başkanım, bir noktaya bir temas edebilir miyim, kayıtlara geçmesi adına, çok önemli.

BAŞKAN – Elbette, tabii, buyurun.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Bunu biz söylemiyoruz, bizzat o ilgili ülke söylüyor. Ombudsmanlık kurumu -uluslararası deyimle söylüyorum çünkü bu bir İsveç şeyi- ilk şeyleri Osmanlı İmparatorluğu’ndaki uygulamalardan kaynaklanıyor. Raporumuzda var diye ben bilhassa açıklamadım, tarihî şeyi itibarıyla, o da şudur: XII. Şarl, -buna biz “Demirbaş Şarl” diyoruz biliyorsunuz- Rusya’ya savaşı kaybettiği vakit ülkemize sığınıyor ve ülkemizde -Osmanlı literatürü de, hakikaten o büyüklüğü gibi literatürü de çok nazik ve kibar, hiçbir zaman ona esir demiyor- beş yıl kadar misafir kalıyor ve “demirbaş” unvanı da oradan geliyor, devlet bunu demirbaş kaydediyor, misafire o kadar önem veriyor ve bütün harcamaları beytûlmalden, hazineden şey yapıyor. 1713 yılında ki Edirne’de Timurtaş Paşa Kalesi’nde kalıyor, her türlü ihtiyacı gideriliyor. İsveç’ten büyük şikâyetler alınıyor, kral olmadığı için rüşvet, yolsuzluk, halka zulüm etme alabildiğine artmış. Bunun üzerine XII. Şarl Osmanlı idari sistemini inceliyor, bakınız, Osmanlı idari sistemini ve bunu gördükten sonra bir ferman yayınlıyor -hâlâ kral kabul ediyor, Ruslar işgal etmiş- o fermanın da örneğini bize verdiler İsveççe, onu size göstermeyi unuttum ve kendisine bir temsilci, bir ara bulucu atıyor. Ara bulucu -çünkü kral adına yapıyor ya- atandıktan sonra temsilci şikâyetlerin birçoğunun önü alınıyor. Ombudsmanlığın tarihi böyle kuruluyor. 2013 yılında İsveç Büyükelçiliğinden bize yazı geldi, teklif geldi, “Ombudsmanlık kuruluşunun 300’üncü yıl dönümünü birlikte kutlayalım.” dedi. Sayın arkadaşlarım, oraya gitti. Bakın, bunu biz söylemiyoruz. 300’üncü yıl dönümünü bizim kurumumuzla beraber kutladılar ve bu kurumun temeli, özü Sayın Elkatmış’ın da dediği gibi, tabii, İslam tarihinin gerilerine kadar gider fakat Kral o dönemde bizde kaldığı için 1713 Fermanı da vardır, onun tercümesini yaptırıyoruz. Bu da hiç olmazsa bilinsin diye raporumuzda var.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz.

Efendim, şimdi, Abdullah Cengiz Makas Bey’e söz vereceğim.

Sayın Makas, biraz önce söylediklerim latifeydi, saç-sakal beyazlığı, “Bir siz uymuyorsunuz.” dedim. Umarım, alınmadınız.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Alınmak ne demek, iltifat kabul ettim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Sayın Başkanım, çok değerli milletvekillerimiz ve değerli mesai arkadaşlarım; evet, sona kalmanın tabii hem dezavantajı var hem avantajı var; dezavantajı var çünkü hazırladığınız şeyler zaten söylenmiş oldu, avantajı var, kısa konuşacaksınız. O bakımdan bu avantajı değerlendirmeyi düşünüyorum ben de, çok kısa bir konuşma yapacağım tekrardan kaçarak.

BAŞKAN – Takdir sizin, bak, hiçbir sınırlama koymadım.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Tekrardan kaçmak için çünkü arkadaşlarım zaten çoğu şeyi söylediler.

Şimdi, önce bir bakış açısı vermeye çalışacağım ben “Ombudsmanlık nedir, ne değildir?” diye çünkü her gittiğimiz yerde, ombudsmanlık kurumuyla ilgili bir fikir var ama tam olarak nedir, bu bilinmiyor hem idarede hem hakta hem sivil toplum kuruluşlarında hem basında, bu bizatihi kendi şahsi tespitimdir. Her gittiğim yerde “Ombudsmanlık nedir, kamu denetçiliği nedir?” diye sorarım hitap ettiğim kitleye. Oradan aldığım cevaplardan genel bir fikir var ama hakikaten tam olarak nedir, anlaşılmamış. Dolayısıyla bir farkındalığın oluşması için çok ciddi bir çalışma yapmamız gerektiği ortada. Şimdi, bir defa, Avrupa Birliğinin Parlamentar Medlisinin tavsiye kararlarında, bizim mevzuatımızda yani Anayasa 74’te, yasamızda, yönetmeliğimizde ve Avrupa’daki uygulamalarına baktığımız zaman ombudsman Parlamentonun yetkilendirdiği -vatandaşın şikâyetleriyle olabilir veya resen olabilir, bazı ülkelerde resen yapar, bazı ülkelerde, bizde mesela şikâyetle bağlı- vatandaşlardan gelen şikâyetleri idarenin dışında yani Parlamente’ya bağlı olarak idarenin her türlü işlem, eylemini denetler ve bir tavsiye kararı verir.

Şimdi, tavsiye kararına çok takılıyor, bunu çok görüyoruz. Sayın Milletvekilimizin de sorusunda vardı zaten o. Tavsiye kararı bizim zayıf noktamız değildir, tavsiye kararı bizim gücümüzdür yani ombudsmanın gücü tavsiye karardır, açıklayacağım onu. Neden? Çünkü dünyanın her yerinde ombudsman tavsiye kararı verir. Burası çok önemli; ombudsman tavsiye kararı verir çünkü biz kesin karar, bir yargı kararı gibi... “Bu kurum çok iyi çalışıyor. Tamam, kararlarını bunun kesin yapalım. Kanun değişikliği yapalım.” Bunu yapamayız çünkü yargı ve yasama arasındaki denge altüst olur zaten. Dolayısıyla arkadaşlarım zaten bahsettiler, hukuka uygunluk

ve hakkaniyete uygunluk, burası da çok önemli. Hukuka uygunluk açısından zaten mahkemeler bu denetimi yapıyor. Biz bunun dışında hakkaniyete uygunluk yönünden de denetliyoruz. Dolayısıyla ombudsmanlığı bu bakış açısıyla değerlendirmemiz gerekir ve böyle konumlandırmamız gerekir, burası çok önemli, böyle konumlandırmamız gerekir. Yasayı ilk uygulayacak olan bizleriz, ilk, ombudsmanlar ve Sayın Başombudsmanımız. Dolayısıyla bizim böyle bir sorumluluğumuz da var hem uygulamalar hem Avrupa Birliğinin tavsiye kararları, Avrupa'daki uygulamalar ve bizim idari sistemimizi de göz önünde bulundurarak en uygun yere konumlandırmamız lazım kurumumuzu. Burasını çok önemsiyorum çünkü Türkiye'nin ne yeni bir yargı kurumuna ihtiyacı var ne de yeni bir teftiş kuruluna ihtiyacı var. Arkadaşlarım zaten bahsettiler, yeterince teftiş kurulu var, yeterince denetim var. Dolayısıyla biz ne bir yargı kurumuyuz ne de klasik anlamda bir teftiş kuruluyuz. Burasını çok önemsiyorum. Şimdi tavsiye kararı, hep oraya vurgu yapıyoruz, doğru, önemli ama tavsiye kararı mesela benim en azından ilgi alanımda çalışma ve sosyal güvenlik, ekonomi, maliye, vergi daha çok teknik konular, bir de kamu personel rejiminin emeklilikle ilgili bölümü var. Şimdi bana bugüne kadar aralık sonu itibarıyla 2.365 tane dosya gelmiş ve bunu bir şekilde karara bağlamışız. Bunun yüzde 1,4'ü tavsiye kararı. Dolayısıyla, arada o kadar çok süreç var ki yani şikâyet konusu bize intikal ettikten sonra tavsiye kararı nihai nokta oraya gidene kadar arada o kadar çok hem ara karar hem işlem, etkin bir şikâyet mekanizmasıyla öyle bir mekanizmamız var, dolayısıyla zaten o şikâyet konuları o arada halledilen çok fazla şikâyet dosyası var. Ama biz mesela yüzde 1,4... Bu, önemli. Niye? Çünkü kamu idarelerine parlamento adına vatandaşlardan gelen şikâyetlerin halledilmesi için bir tavsiye kararı veriyorsunuz. Peki, idareler uymazsa? Uyması gerekir çünkü kanun diyor ki: "Uyar. Ama makul bir gerekçesi veya pratik bir gerekçesi varsa idarenin bunu kuruma bildirir." Buradan biz şunu anlıyoruz: Yani itiraz ederse, itiraz edebilir. Dolayısıyla mahkeme kararından bizi ayıran şey o. Bu, aslında bizim gücümüz. Çünkü biz bunun takipçisi olmamız lazım. Nasıl bir uygulama yapıyoruz, en azından kendi birimimle ilgili. İlgili kurumlarla iletişim hâlinde olmayı yeğliyoruz yani daha çok SGK'yla mesela maliye, müsteşarımızla, başkanla sürekli iletişim hâlinde olmayı yeğliyoruz ve bir tavsiye kararı var, çıkmışsa o zaman tavsiye kararı aşamasına gelene kadar zaten birçok konuyu halletmiş oluyorsunuz karşılıklı iletişim hâlinde olunca. Ama onun yapamayacağı veya direndiği bir konu olabilir, farklı düşünebilir. Sonuçta tavsiye kararı çıktıktan sonra biz -en azından yapmamız gereken bu- tavsiye kararımızı ilgili idareyle sürekli görüşmemiz lazım yani uygulaması lazım onu. Birkaç tane şimdi örnek vereceğim size, somut örnek vereceğim. O bakımdan...

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) - İstatistik var mı? Mesela bu yüzde 1 dediniz...

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Şöyle: Tavsiye kararlarımızı Sayın Elkatmış'ın verdiği rakam yüzde 21 dedi, siz yoktunuz zannediyorum.

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Hayır, ben sizin söyleminize söylüyorum. Biraz önce yüzde 1 dediniz de.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS - Şöyle efendim: Şimdi, benim alanımla ilgili...

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – O önemli değil, benim esas sormak istediğim soru şu: Bir kısmı tavsiye kararı yazdınız. Tavsiye kararı yazmadıklarınızla ilgili yüzde kaç kamu idaresi tarafından haklı bulundu, çözüldü, kaç da şikâyetçi tarafından şikâyetçi haksız bulundu çözüldü?

Şimdi efendim, mesela yüzde 13'üne incelenemezlik vermişiz, mesela bu şartları taşımıyor demek yani bakmamışız ona. Dolayısıyla, bunu da düşmemiz lazım. 3,7 de geçersiz sayılmış yani yüzde 20 de oradan çıkarın. Dolayısıyla, onun dışındaki kararlarda bir şekilde vatandaşla ilgili bir girişimde bulunulmuş ve bunun KVV olanlarının çoğu da zaten vuzuha kavuşmuş, çözülmüş anlamına geliyor.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS - Şimdi, o zaman çok teknik detaya girmemek ve kafa karışıklığına sebep olmamak için.

BAŞKAN – Raporda var zaten.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS - Şimdi şöyle efendim: Bizde şikâyet... Mekanizmayı bir anlatayım isterseniz. Bize nasıl şikâyet... Vatandaşın şikâyeti geliyor. O şikâyet önce dağıtım bürosuna geliyor bizim. Dağıtım büromuz var.

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – PTT'yle mi geliyor?

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS - Her yolla gelir efendim. İnternet'ten gelir, posta yoluyla gelir, kaymakamlıklardan gelir, valiliklerden gelir, e-mail yoluyla gelir, faksla gelir. Dolayısıyla bütün iletişim araçlarıyla vatandaşlar bize ulaşabilir ve ücretsiz ulaşabilir. Dolayısıyla bize ulaşma anlamında bir problem yok. Peki bu bize gelince ne olur? Dağıtım büromuz var kuruma ait. O dağıtım bürosundan hangi konuda olduğu belirlenir ve hangi denetçimize gideceği belirlenir. Zaten iş bölümü de Sayın Başdenetçi tarafından tespit edilir, kanun o yetkiyi vermiş ve o iş bölümünü Sayın Başdenetçi belirler. O iş bölümüne göre dağıtım

bürosundan dosyalar ilgili denetçiye gelir. Peki, ilgili denetçi... Bir ön inceleme safhamız var bizim. Orada dosyayla ilgili “Şartları tutuyor mu, tutmuyor mu?” diye çok hızlı bir gözden geçirilir, çok hızlı yani TC kimlik numarası var mı, imzası var mı, gerçek kişi mi, onlara bakılır. Ve orada gerçek kişi olduğu anlaşıldıktan sonra eğer idari başvuru yolları tüketilmediyse idareye gönderilir. Bu, şu anlama gelmez “Biz bakmıyoruz.” anlamına gelmez aslında. Kanunda bu var, gerçi Sayın Elkatmış bunun kaldırılması yönünde bir teklifte bulundu ama biz, bunu şöyle kullanıyoruz: İdareye “Bakın böyle bir şikâyet bize geldi, bir bakın.” Çünkü vatandaş bize tekrar gelecek o yolu tükettikten sonra. O zaman idare şunu diyor: “Kamu denetçiliği hiç girmesin, ben bunu halledeyim.” diye gönderme kararlarının çoğunda aslında meseleyi hallediyor. Yani vatandaşın kendisi başvursa belki sonuç alamayacak ama bizim yolumuzla başvurmuş oluyor. Dolayısıyla birçok konuda gönderme kararı dediğimiz idari başvurma yolları tüketmediği için gönderdiğimiz şeylerle çözülüyor işin doğrusu.

Şimdi efendim, dolayısıyla vurgulamak istediğim şey şu: Tavsiye kararlarınıza idare uymuyor, yüzde 21’lik şey filan veriliyor ama yüzde 85-90 da arada o kadar çok mekanizma var ki ve karar var ki, ara karar var ki ve sonuçlanmış şey var, onlarla ilgili birkaç örnek şimdi vereceğim. Birinci vurgulamak istediğim şey bu.

Şimdi, sayın milletvekilim, onun için tavsiye kararını sanki bu bir şey gibi, hani ya uyar ya uymaz gibi, bir soru sordu. Ben, onu tavzih etmek açısından bunu söyledim. Bir de tavsiye kararı bize esneklik veriyor. Çünkü mahkeme kararı ya kaybediyorsun ya kazanıyorsun. Öyle, kazan kaybet yani taraflardan bir tanesi kaybeder bir tanesi kazanır ve hukuka uygunluk denetimi yapılır. Dolayısıyla, ondan mahkeme kararlarından, yargı kararlarından daha farklı bize aslında bir esnek alan bırakıyor artık uluslararası hukukun tüm kaynaklarını bir üst norm olarak kullanarak yasalarda, yönetmeliklerde, tebliğde olan tabiri caizse yanlışlıkları, şikâyetle konu alanları o normları baz alarak değiştirilmesine yönelik de tavsiye kararı veriyoruz. Dolayısıyla idareye tavsiye kararı bizim kurumumuzdan gidiyor ve yasal mevzuatı değiştirmeden zaten uyamaz ki ona. Yani o yasal mevzuatı değiştirmeden zaten o bürokrat ona uyamaz. Dolayısıyla bu açıdan da bakmak lazım yani mevzuat değişikliği önerilerinin, tavsiye kararlarının zaten uyulması için işte Meclisimiz de orada tabii özellikle mesela Karma Komisyonun buradan verdiğimiz tavsiye kararlarıyla ilgili bir yasa değişikliği yapabilmemiz bizim için çok büyük bir başarıdır. Onun için idareye de onu söylüyoruz “Bu yasal mevzuatı değiştirin, çalışmayı başlatın.” Bu nedir? Bizim artık gündemimize girmiştir. Bu konu bizim gündemimizdedir ve her anlamda bunu biz gündeme getiririz, bu yasa değişikliğinin yapılması için.

İkinci belirtmem gereken nokta şu: Sayın Başdenetçimiz onu vurguladılar. Hakikaten ben de hani biz mi çok abartıyoruz diyordum, hani ombudsmanlığın aslında Osmanlı’da olan bir kurum olduğuna ilişkin. Biz İsveç Büyükelçiliğine davet edildik, gittik ve orada büyükelçi 300’üncü kuruluş yıldönümünde şu konuşmayı yaptı. Dedi ki: “Tarihî bir gün yaşıyoruz, çok mutluyuz çünkü Kral 12’nci Şarl Osmanlı idari sisteminden esinlenerek kurduğu ve atadığı ombudsmanı ilk 1713’te atadı, sonra oradan 1950’den sonra bütün Avrupa’ya yayıldı ve Avrupa’da artık kabul edilmiş bir kurum ve Avrupa Birliği’nin bütün tavsiye kararında bize karşı da vardı. Dolayısıyla bu aslında bize çok yabancı, sosyal dokumuza çok yabancı bir kurum değil. Orada İsveç Büyükelçisi bize aynen şöyle söyledi, dedi ki: “Zincir tamamlanıyor çünkü 12’nci Şarl Osmanlı’dan esinlenerek kurdu bunu ve yine Osmanlı topraklarında. İşte ilk seçilmiş ombudsmanlarla beraber olmaktan mutluluk duyuyoruz.” diye böyle bir konuşma yaptı ve o fermanı da bize hediye etti. Dolayısıyla yani bu kurum aslında bize ait, özü itibarıyla bize, toplumsal dokumuza, geleneğimize... Hani çok yabancı falan bir kurum değil, bize ait bir kurum.

Çok hızlı bu yasal değişiklikle ilgili... Bu, tabii dile getirildi, ben tekrar etmek istemiyorum. Sayıştay denetimiyle ilgili bizim bir sıkıntımız oluyor. Daha çok mali konular bende olduğu için. Şimdi, tavsiye kararımızı gönderiyoruz veya bir şekilde idare ikna oluyor, diyoruz ki: “Bunu düzelt.” “Tamam düzelteyim, ben de ikna oldum.” Ama Sayıştay denetiminden çekiniyorlar. Dolayısıyla, bu belki bir yasa değişikliğiyle halledilebilir ama önümüze henüz şey gelmedi yani Sayıştayın tenkit ettiği hani böyle bir konu filan gelmedi. Gelince artık o tartışmayı zaten yaparız, nasıl bir yola gireriz bilemiyorum. Böyle bir sorun var. Onu da ben yasa değişiklikleriyle ilgili notlarımız arasına almak isterim.

İkinci konu, isimle ilgili. Sayın Elkatmış, kamu denetçiliğiyle ilgili bir eleştiri yaptı, ona katılıyorum. Kamu denetçiliği, hakikaten ombudsmanlığı tam olarak ifade etmiyor ama tabii, Türkçe olduğu için hem Anayasa’da hem de yasada olduğu için yani değiştirmek ne kadar mümkün onu bilemem ama eğer illa hani teklif isteniyorsa, benim teklifim ombudsman çünkü ombudsman hem dünyada biliniyor hem de vatandaşlar arasında daha fazla bilinen bir kelime çünkü ombudsman İsveççe ama İngiltere’de de kullanılıyor, bazı ülkelerde şey oluyor, “medyator”, “halkın avukatı” filan deniliyor ama genel kabul görmüş şey ombudsman.

Bir de teyit açısından söylüyorum, sayın denetçimiz söylemişti. Bu Strazburg'ta ECHR toplantısında diğer ombudsmanlar özellikle vurguladılar. İnsan haklarıyla ilgili diğer kurumlar, İnsan Hakları Kurumu, hani birçok kurum kuruluyor; onunla ilgili kafa karışıklığı olacağına, onun hepsinin zaten ombudsmanın yetkisinde olduğuna ve ombudsmanlıkta toplanması gerektiğine ilişkin onların da bir görüşleri var; onlardan bizatihi dinlemiştim, onu da vurgulamak istedim.

Bir iki örnek vereceğim ve konuşmamı bitireceğim efendim. Şimdi örnek şu: Bir şikâyet dosyası gelmiş bize. Bir işçi çalışırken kafasına büyük bir tomruk düşüyor, iş esnasında düşüyor ve bu çok ağır yaralanıyor, hemen hastaneye kaldırıyorlar. Hastanede altı aylık bir tedavi görüyor ve Allah'tan ölmüyor ama felçli kalıyor ve bu vatandaş taburcu ediyor birinci hastane. Sonra ailesi evde bakımına devam ederken tekrar hastalanıyor, bir başka hastaneye gidiyor ve orada vefat ediyor.

Şimdi, ikinci hastanede rapor şöyle yazılıyor: "Zatürreden öldü." Yani doktor, o vatandaşın ölüm sebebini kayıtlara "zatürre" diye geçiriyor ve bu SGK'ya gidince, SGK tabii ki bakıyor, zatürreden ölen kişiyle ilgili -hani iş kazasıyla hiçbir şeyi yok- dolayısıyla o evrakı temel alarak, baz alarak işlem tesisi ediyor. Mesela bu bize geldi. Bununla ilgili ne yaptık? Hemen iki hastaneden dosyaları aldık, Hacettepe Üniversitesinden bir profesörü bilirkişi tayin ettik, gönderdik ve o inceledi. İnceledikten sonra dedi ki: "Bu tip hastaları zaten görüyoruz, hastalıkları görüyoruz, uzun süreli yatan hastalarda bu tip rahatsızlıklar olabilir. Dolayısıyla, bu 1971 doğumlu, genç bir kişi. Bunun vefatının iş kazasıyla bağlantısı vardır." Yani bir görüş bildirdi tetkikten sonra ve biz bununla ilgili, SGK'ya dedik ki: "Hayır, bunu iş kazası olarak..."

BAŞKAN – "İlliye bağ kurun." dediniz.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Evet, "İlliye bağ kurun." dedik.

BAŞKAN – Tavsiye kararı...

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Evet, verdik gönderdik, gitti.

BAŞKAN – Uydular mı?

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Şimdi ne oldu? Şimdi, onun peşindeyiz. Şöyle: Şimdi, bir defa idarenin bana açıklaması lazım. İşte tavsiye kararını da biraz daha izah edeyim diye. Yani şimdi biz şunu yapabiliriz. Verdik, dosyamızda durur, arşivimize kaldırırız. Bu idare, o zaman, takip edilmediğini hissettiği sürece zaten uymaz, uymak istemez ama bizim bir şekilde bunu sormamız lazım. Kaldı ki SGK Başkanımızla -ben bir randevu talep ettim- bu şeyden sonra bir araya geleceğiz ve bu tavsiye kararlarını koyacağız. Yani diyeceğiz ki: "Sayın Başkanım, hani ne yaptık, ne yapmadık, neden?"

Çok kötü bir... Tabii, bilmediklerinden kaynaklanıyor; hiçbir gerekçe göstermeden bir cevap geldi; hiçbir gerekçeleri yok. Sadece ilk doktor raporuna göre diyor ki: "Şu doktorun raporuna istinaden biz böyle yaptık." O kadar. Dolayısıyla, o gerekçeyi bana mutlaka sunması lazım çünkü ben o dosyayla ilgili inceleme, araştırma yapmışım ve ortaya bir şey koymuşum. Dolayısıyla, beni ikna edecek veya benim söylediğim şeyi en azından çürütecek veya uygulanmaz hâle getirebilecek makul bir şey söylemesi lazım. Onu henüz söylemiş değil. Ama onu ne yapacağız? Onu gidip görüşeceğiz, soracağız.

Bu bir tane bir örnek. Bir örnek daha vereyim: Gönderme kararıyla çözülmüş, gelmiş, ruhsatla ilgili vatandaş itiraz etmiş. Biz ilgili genel müdürlüğe gönderme yapmışız, demişiz ki: "Bir bak." Onlar çözmüş, çözülmüş yani.

Bir başka örnek var: Bu, mevzuat değişikliği gerektiriyor. Bunu idare istese de yapamaz zaten. Mesela intibak. Yani emeklilerin 2000 yılından sonra ve öncesiyle ilgili maaşlarında, aylıklarında bir farklılıklar var. Sosyal güvenlik mevzuatı yani bayağı karmaşık hâle geldiği için, bu bir türlü halledilemiyor ama bakıyorsunuz, prim günleri aynı, miktarları aynı, aynı sosyal güvenlik kurumuna tabiler ama farklı yıllarda farklı maaşlar alıyorlar. Dolayısıyla, bunun hani giderilmesine yönelik bir tavsiye kararı verdik ve onunla ilgili çalışma yapılmasına ilişkin bir tavsiye kararı verdik ve buna idarenin zaten uyması mümkün değil, yasal değişiklik yapılması lazım.

Dolayısıyla, hani bu tavsiye kararlarına da uyulmuyor diye negatif bir algı da oluşturmamak lazım, onun için bunu vurgulamak istiyorum.

Son olarak, bir de ben, bizim, özellikle benim alanımla ilgili -çok teknik olduğu için hani burada çok sıkıcı olur diye- detaylı bir şey hazırladım; zatîalimize takdim edeyim, orada detaylar var efendim.

Şimdi, son olarak da bir emeklilik ikramiyesiyle ilgili bir tavsiye kararımız var efendim. Bu da tipik bir ombudsmanlık alanında çünkü yargı kararı var. Biz kanuna göre, yargı kararı varsa el çekiyoruz veya hiç girmiyoruz. Bu konuyla ilgili bir yargı kararı var. Yargı kararı diyor ki: "Vatandaş haklı, ikramiyesini öde ve emekli olduğu yılı esas alarak, oradaki katsayıları esas alarak hesapla, öde." Buraya kadar her şey güzel. Vatandaş idareyle ihtilaf hâlinde, bir türlü sonuç alamamış, şikâyetini sonuçlandıramamış, idare de

orada “Git, yargı kararı getir.” demiş herhâlde, büyük bir ihtimalle öyle görünüyor. Biraz uzun sürmüş. Sonra yargıya gitmiş, yargıda da bayağı sürmüş. Sonuçta vatandaş sevinerek yargı kararını almış ve hakkının iade edileceğini düşünerek idareye koşmuş. İdare bakmış, yargı kararı var: “Tamam, ben ödeyeyim.” diyor şimdi.

Şimdi bakın, idare yargı kararını şöyle uyguluyor: 1994 yılında gidiyor, oradaki katsayılar göre hesap yapıyor, 1 milyon 800 bin lira ikramiye alacağın var bizden diyor, 1994. Sonra bakıyor, arada altı tane 0 atılmış; altı 0’ nı da atıyor. Geride ne oldu? 1,08 lira.

BAŞKAN – Yani bin lira.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Bin lira.

ZİVER ÖZDEMİR (Batman) – 1 TL

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – 1 TL.

Vatandaş 1 TL’ yi veriyor, ödüyor. Şimdi orada, ortada...

BAŞKAN – Bir yanlışlık var ya, olur mu öyle şey?

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Efendim, böyle yani. Şimdi bu yani.

BAŞKAN – 1 lira almış. Öyle mi?

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Evet efendim.

BAŞKAN – Vay vicdansız, vay!

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – Şimdi, 0,80 kuruş, 0,20 kuruş var. Şimdi bu bize intikal ettiğinde, aslında şeklen baktığında yargı kararı var diye el çekebilirdik ama yargı kararını biz eleştirmiyoruz. Yargı kararı diyor ki: “Hakkını ver.” Biz diyoruz ki: “1994 yılında tamam ama bu vatandaşın 1994 yılından alacağı vardı. Dolayısıyla, sen bu rakamları güncelle de ver.” Merkez Bankasına yazdık, hazineye yazdık, TÜİK’e yazdık, dedik ki: “1994 yılındaki 100 lira, teknik olarak bugün kaç lira yapar, nasıl hesaplıyorsunuz bize yazın.” Oradan aldığımız şeyle dedik ki: “Güncelleme ama siz belirleyin ama güncelleyin bunu.” Bununla da ilgili bir tavsiye kararı verdik.

Ama tabii, yaklaşım şu... Ya, bu iş hallolmuş gibiydi yani kimse artık alamıyordu, ümidini kesmişti ama böyle çok fazla dosya geldiğini görüyoruz. Bunun da mesela peşindeyiz, bir şekilde bunu uygulatmamız gerekiyor, bunun uygulanması gerekiyor çünkü devlet kendi alacağına bunu uygulamıyor ama vatandaşın alacağında, vatandaşın kendi alacağı olduğunda bu düpedüz haksızlık ve hakkaniyete hiç uygun olmayan bir uygulama. Bunu da, tipik bir ombudsmanlık örneği olduğu için arz edeyim istedim.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Fevkalade kısa oldu Sayın Makas.

KAMU DENETÇİSİ ABDULLAH CENGİZ MAKAS – İma da mı bulundunuz?

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Sayın Başkanım, zamanınızı da alıyorum, özür dilerim.

BAŞKAN – Estağfurullah.

Buyurun.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Başkanım, aynı zamanda o raporumuzu hatırladım ve 26/11/2013 tarihinde Sayın Meclis Başkanımıza bizzat sundum; bu ayrımcılıkla mücadele ve eşitlik, bağımsız kolluk gözetim komisyonu, efendime söyleyeyim, bunları da İnsan Hakları Kurumuyla ilgili raporumda Sayın Meclis Başkanına verdim, size de bir tanesini takdim edeceğim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Tamam, sağ olun, teşekkür ederim.

Efendim, yaklaşık iki saattir toplantımız devam ediyor.

Evet, son olarak, Denetçimiz Muhittin Mihçak Bey’ i dinleyeceğiz.

Üstadım, buyurun.

KAMU DENETÇİSİ MUHİTTİN MIHÇAK – Sayın Başkan, sayın üyeler, değerli katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, sona kalmak birtakım dezavantajlar da yüklüyor. Ben satır başlarıyla konuyu arz etmeye çalışacağım.

Diğer denetçi arkadaşlarımızın ve Başdenetçimizin de açıkladığı gibi, Osmanlıda ilkin uygulanan bu kurum XII. Charles tarafından İsveç’ te uygulanmaya başlanmış ve “Kralın temsilcisi”, “adaletin temsilcisi” sıfatıyla İsveç’ te göreve başlamış. Arkadaşlar arasındaki uyumlu diyalog sonucu İsveç’ te ombudsmanlık kurumunu Sayın Genel Sekreter ve 2 uzman arkadaşla ziyaret ettik. Orada

gördük ki kurum son derece saygın ve oturmuş vaziyette. Başdenetçi Elizabeth Fry'a şunu sordum: "Verdiğiniz kararlardan hiç uygulanmayan var mı?" "Ne mümkün, hepsi uygulandı; bazıları üç ay sonra, bazıları dört ay sonra ama hepsi uygulandı. Böyle bir soruyu anlamadım." dedi.

Şimdi, efendim, oradaki uygulamada, gerçekten, başdenetçi ve denetçiler tamamen özgürce hareket ediyorlar. Bizim Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun 8'inci ve 12'nci maddesinde de açıklandığı gibi, başdenetçi ve denetçiler görevleriyle ilgili işlerini yaparken hiçbir makam, merci tarafından emir, tavsiye, telkin verilemeyeceği ve bağımsız çalışacağı hüküm altına alınmıştır. Bu çerçevede, kurumumuzda çalışmalar yapılmaktadır. Bu raporu İsveç dönüşü Sayın Başdenetçimize detaylı şekilde arz etmiş bulunuyorum ve 2013 yılı raporuyla da ilgili çalışmalarımızı yine sayın Başdenetçiliğe arz ettik, size de birer suretini sunuyoruz. Orada yapılması gereken önerilerimizi de açıklıyoruz. Bunları şimdi burada açıklamak zaman alacak, sizi daha çok yoracaktır.

Ben görev taksimi sonucu 2013 yılında kamu personel rejimi, mülkiyet hukuku, gıda, tarım, hayvancılık ve diğer konulara bakmakla görevlendirilmiş bulunuyorum. Ancak, kamu personel rejimi o kadar devasa bir alan kapsıyor ki bu durumu raporumda açıkladım. 2013 yılında bütün Kamu Denetçiliği Kurumuna 6.672 başvuru yapılmış, bunun yüzde 32,89'u benim bakmış olduğum bu alana gelmiş ve bunların da büyük kısmı kamu personel rejimi. 2014 yılında bu devasa iş yükü göz önüne alınarak, kamu personel rejiminin bir kısım unsurları diğer kamu denetçisi arkadaşlara Sayın Başdenetçi tarafından verilmiş bulunmaktadır.

Şimdi, yapılan şikâyetleri inceleyince gördüm ki odacısından müsteşarına, bütün devlet kurumunda görevli olanların yaptığı şikâyetlerin yanında diğer kamu hizmeti gören kurumlardan da yağmur gibi şikâyetler geldi; YÖK'ten, üniversite rektörlerinden, üniversitedeki görevli hocalardan. Anladım ki akademik camiada da büyük sıkıntılar var ve bunu yazışmayla çözemeyeceğimi görünce diyalogla çözmeyi düşündüm. Kendilerini aradım, YÖK Başkanı, Başkan Vekilini, Kamu Personel Başkanını, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanını; randevular aldım, ziyaretler yaptım. Ziyaretlerde bunları tek tek açıkladım. Kurumumuzun önemini pek bilmiyorlar. Yazdığımız yazılara otuz gün içinde cevap verilmezse suç olacağını, ancak dört ay olduğu hâlde cevap verilmediğini... "Ne yapayım?" dedim, "Aman savcılığa intikal ettirmeyin, biz konuyu çözeriz." dediler. Bir hukukçu olduğum için, kırk yıl hâkimlik yapmış, Yargıtay Daire Başkanlığından da emekli olmuş bir kişi olarak "Hukuki açıdan konuyu çözelim." dedim ve gördüm ki uzlaşma ile sorunun çözümü tavsiye kararı vermekten daha radikal ve bu şekilde tarafları uzlaştırarak, yani vatandaşla devleti el sıkıştırarak konuyu çözdüm.

Şırnak'tan, Sayın Vekilimin bulunduğu Batman'dan, değişik yerlerden vatandaş arıyor. Özelleştirme İdaresi terfi ettirmemiş, efendim, bazı yerlerde ailevi sorunlarını çözmemiş; bunları hep çözdük, çoğunu. Raporumda göreceksiniz, 47 tanesini yazabildim, uzlaşmayla çözdüğüm ve bunların hepsinden bana teşekkür mektubu geldi. Bu benim için büyük bir mutluluk. Tabii, devlete bu kadar hizmetten sonra bu sahada da hizmet vermek ve sonuç almak beni sevindirdi.

Şimdi, efendim, bu kadar kısa açıklamanın yanında şunu da dile getirmeyi yararlı görüyorum: Sayın Başdenetçi arkadaşımız yasada yapılması gereken birtakım değişikliklerden bahsetti, ben buna aynen katılıyorum. Örneğin İsveç'te olduğu gibi, kamu denetçisi, başdenetçisinin resen araştırma ve inceleme yapma yetkisinin yasada yer alması; bu yok.

İki: Her başvuruyu işleme koymama. Gerçekten, her başvuruyu işleme koyarsak altından kalkamıyoruz ve gereksiz bir kırtasiyecilik. Kayda alıyorsunuz, ilgili kurumdan ek belgeler istiyorsunuz, o zamanında gönderir göndermez, bir sürü işlem. Bu şuna benzer: Orman davası karara bağlanıyor, vatandaş temyiz etmiyor, Orman idaresi vekili diyor ki: "Bir de Yargıtaya gitsin." Matbu vekâleti ekliyor, haydi Yargıtaya. Orada da kayıtlara geçiyor, bir sürü mesai ve zaman kaybı ve sıkıntılar. O nedenle, her başvurunun işleme konulmaması konusunda başdenetçi ve kamu denetçilerine yetki verilmesini istiyorum.

Üçüncü husus: Efendim, çıkan bir yasa veyahut da verilen bir kararla ilgili uyulmama veyahut da kurumu ilgilendiren, Kamu Denetçiliği Kurumunu ilgilendiren bir husus söz konusu olduğunda kurumumuzun herhangi bir inisiyatif yetkisi yok. Şimdi, siz ne güzel söylediniz, nasıl bir değişiklik gerekir? Anayasa'nın 150'nci maddesinde iptal davasını açma yetkisinin bazı kurumlara, Mecliste belirli oranı bulunan partilere ait olduğunu belirtmiş. 152'nci maddede de şahsın hangi hâlde Anayasa Mahkemesine...

BAŞKAN – Bireysel başvuru...

KAMU DENETÇİSİ MUHİTTİN MIHÇAK – Evet. Bu iş bir yargıya intikal ettiğinde, şahıs böyle bir itirazda bulunduğu anda, mahkeme de bu durumu ciddi gördüğünde konu Anayasa Mahkemesine intikal ettiriliyor. Bu hususta da kurumumuza yetki verilmesinde yarar olacağını, Danıştaya, Yargıtaya ve ilgili yargı kurumlarına da başvurma yetkisinin verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Zira İsveç Ombudsmanlığı bu yetkileri taşıyor ve bizim Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu, sizin de bildiğiniz gibi, referandum sonucu Anayasa'nın 74'üncü maddesine eklenen fıkra gereği Haziran 2012 yılında çıkan kanunla uygulama sahasına girmiş bulunuyor. Bu nedenle kanundaki birtakım eksiklikler bu şekilde dile getirilip yasalastırıldığı takdirde daha radikal sonuçlar alınacağını

düşünüyorum çünkü İsveç Ombudsmanlık Kurumu örnek alınarak bizim Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu hazırlanmış bulunmaktadır. Ancak o kanundaki uygulamalardan farklı birtakım sıkıntılar da oluşmaktadır. Bu tatbikatta kendisini göstermiştir. Ancak bu gösterilen hatalar yüce Meclis tarafından mutlaka giderilecektir. Çünkü kurumumuz yeni kurulmuştur, mutlaka birtakım eksiklikler, uygulamada yanlışlıklar olacaktır ve olmaktadır. Bunun giderilmesi gerektiğini yüce Meclisten diliyor, beni sabırla dinlediğiniz için hepinize sevgi ve saygılarımı arz ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Muhittin Mihçak Bey’ de çok teşekkür ediyoruz.

Elbette soru soracağız arkadaşlar.

Buyurun Sıtkı Bey.

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Merak ettiğim bir konu. Tavsiye kararı yazıyorsunuz ya hani...

KAMU DENETÇİSİ MUHİTTİN MİHÇAK – Evet.

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – ...onu direkt kurum amirine mi yazıyorsunuz, sıralı amirlere de yazıyor musunuz? Yani diyelim ki, sağlık müdürlüğüyle ilgili bir şikâyet var, onu incelediniz ve çözemediniz, tavsiye kararı yazıyorsunuz, valiye de yazıyor musunuz somut olarak?

KAMU DENETÇİSİ MUHİTTİN MİHÇAK – Doğrudan bakanlığına yazılır.

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Yani doğrudan bakanlığa yazılır.

KAMU DENETÇİSİ MUHİTTİN MİHÇAK – Evet, bakanlığa yazılır.

Efendim, öyle ilginç olaylar geliyor ki somut olayları...

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Ama görüşmeleri sağlık müdürlüğü bazında yapıyorsunuz değil mi?

KAMU DENETÇİSİ MUHİTTİN MİHÇAK – Tabii. Şikâyet edilen kurum. Diyelim ki Maraş Sağlık Müdürlüğü veyahut da Batman Sağlık Müdürlüğü. Şimdi, son zamanda güncel bir olay geldi önüme. Bir rektör rakip profesör tarafından şikâyet edildi, çok çok ilginç iddialar ileri sürüldü. Tabii, rektörlüğe, YÖK’e yazılar yazdık, bir kısmına cevap verildi, bir kısmına hiç cevap verilmedi. Baktım şikâyet eden kişi beni aradı; buyurun, gelin, görüşelim. Geldi, yani inanmadım, hizipleşme sonucu kişi o kadar yıpranmış ki “Kaç doğumlusun?” dedim “1961” dedi. İnanmadım, 80 yaşında gibi. Oturttum, çay kahve ikram ettim, ondan sonra sohbet ettik. Dedim “Derdin ne arkadaş bu kadar uğraşıyorsun?” “İşte bana şunu yaptı, bunu yaptı.” dedi. “E, sizin ikinizi barıştırıyım ben.” dedim. Çok memnun oldu, barıştırdık, bitirdik. Yani şimdi, efendim, zaten ombudsmanlık kurumu uzlaşma sağlanması gerektiren, birtakım yükümlülükleri olan bir kurum. Zaten bu kuruma başvurunca yargıya başvurma hakkı ortadan kalkmıyor, ona olan zamanaşımı kesiliyor. Bizden istediğini alamadığı takdirde yargıya başvurabiliyor.

Yani değişik kurumlardan şikâyet geliyor. Ne diyorlar, “Mobbing.” Bir sürü mobbing geldi. Şimdi, bayan, avukat 56 yaşında bir kurumda avukatlık yapıyor. Başına gelen genel müdür onu almış Trabzon’a vermiş, iki ay sonra almış Diyarbakır’a vermiş, bir ay sonra almış Adana’ya vermiş. Şimdi, Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin istikrarlı uygulamaları var. Mobbingin oluşabilmesi için süreklilik lazım, bir kere yapılması olmaz. Biz, burada mobbing vardır dedik. Yani şimdi efendim...

BAŞKAN – E, bu mobbingin Türkçesini söyle üstadım yani.

KAMU DENETÇİSİ MUHİTTİN MİHÇAK – “Psikolojik taciz.”

BAŞKAN – Yani mütemadiyen taciz, temadi olması lazım değil mi bu suçta?

KAMU DENETÇİSİ MUHİTTİN MİHÇAK – Tabii, süreklilik olması lazım. Psikolojik sıkıntı, taciz.

BAŞKAN – Yani şimdi, bu Batı dili kelimeleri kullanana kullana perişan olduk.

KAMU DENETÇİSİ MUHİTTİN MİHÇAK – Vallahi bize öyle geliyor. Gazeteler de mobbing, mobbing... Ben de ilkin anlamıyordum. Ya mobbing nedir? Çünkü ben cezacıyım, tabii, karar vermek için Yargıtay uygulamalarını araştırdım, baktım, orada mobbing “psikolojik taciz.”

SITKI GÜVENÇ (Kahramanmaraş) – Mütemadiyen olması var mı Sayın Başkanım?

BAŞKAN – İşte, bir kereyle yetmiyor, temadi etmesi lazım, farklı zaman ve mekânlarda olması lazım.

KAMU DENETÇİSİ MUHİTTİN MİHÇAK – Bir kere olmuyor. Yani mesela üç defa olursa olabilir ama bir kere olmuyor.

BAŞKAN - Buyurunuz üstadım.

KAMU DENETÇİSİ MUHİTTİN MİHÇAK – Soracağınız varsa hazırım efendim.

BAŞKAN – Estağfurullah.

Şimdi, efendim, çok faydalı bir çalışma oldu, çok teşekkür ediyoruz. Şimdi, zaten bu bir ilk girişti, giriş çalışmamız. İnşallah bu vermiş olduğumuz dosyalarla, bir önceki basılı raporla da çalışalım. Bu toplantının sonucunda en önemli olanı tam tutanak tuttuk, bu kayıtlar geçti, inşallah bu tutanakları da ilgili birimden arkadaşlarımız alırlar yazılı hâlde, hem ses kaydı hem de yazılı kayıt olarak. Biz bir çalışma yürüteceğiz, Genel Kurula sunulacak, raporu çıkartacağız, buradan, sizin anlattıklarınızdan ve tabii ki önemli olan burada diyalog yoluyla bu işlerin yürütülmesi. Türkiye Büyük Millet Meclisi adına siz görev yapıyorsunuz, Türkiye Büyük Millet Meclisi de 76 milyon, hatta daha fazla Türk milleti adına görev yapıyor. Yeni bir kurum, kurumsallaştırmaya çalışıyoruz. Sekiz aylık dönemde bile bu kadar başarı sağlamış bir kurum, en azından var olma mücadelesini vermiş, mekân sorununu çözmüş, belli şekilde insan kaynakları sorununu -daha doğrusu insan kaynaklarına da karşı çıkıyor yeni bilimciler, "insan kıymetleri" meselesini- belli bir noktaya getirmiş, hâlâ daha geliştirmekte olan bir kurum olarak, bence çok çok iyi noktadayız inşallah. Bunda tabii ki sizin ve kurum çalışanı uzmanların çok ciddi katkıları var. Ben de alt komisyonumuz adına, başkanlarımız gibi ben de teşekkür ediyorum hepsine. Emeginize sağlık, Allah sizden razı olsun diyorum. Bu milletin mutluluğu hepimizin mutluluğudur. Her biriniz bir şeyler anlatıyorsunuz, eminim, daha dinlesek çok daha ilginç olaylar vardır. Bütün bunlar bu millet adına yapılmış çok önemli işler. Anayasa' mıza 12 Eylül 2010 tarihinden bu tarafa girmiş olan bir kurum. Hızlı bir şekilde de kurumsallaştırdık inşallah. Eksiklerini de tamamlayacağız; her şey eksik olur, eksikleri yasal düzenlemeyle bitiririz. Bu konuda da çalışacağım, Sayın Başdenetçimizle birlikteyiz yani. Eğer hızlı hareket edersek 24' üncü Dönem bitmeden yasanın eksik kısımlarını tamamlayabiliriz diye düşünüyorum.

Buyurun Sayın Başdenetçim.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Sayın Başkanım, bizim Sayın Genel Sekreterimiz de burada, kurumun tüm mali ve idari işlemlerinden sorumlu, eğer arzu edilirse bilgi verebilir fakat yıllık raporumuzda da bunu sunmuş bulunuyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – O zaman, tabii, o da kayıtlara geçsin diye Meclis tutanaklarına geçsin diye Sayın Genel Sekreterimize de bir söz verelim.

Şimdi, Sayın Genel Sekreterim, mümkün olduğu kadar toparlanmış bir vaziyette, sayın genç üyemizin durumuna şey yapmayalım, yani kısa deyip en uzun konuşmayı yapmak...

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU GENEL SEKRETERİ MUSTAFA TUTULMAZ – Sayın Başkanım, en kısa konuşmayı yapmak istiyorum.

BAŞKAN – Ben bir şey daha soracağım başlangıçta. Bu tadilatlarla ilgili falan ne kadar bir bütçe büyüklüğü kullanılmış, onları da böyle global olarak söylerseniz.

Buyurun.

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU GENEL SEKRETERİ MUSTAFA TUTULMAZ – Şimdi, öncelikle saygılarımı sunuyorum bütün hazırına. Kanunda en büyük sıkıntı teşkilatla ilgili bölümde. Ben onu da kısaca arz etmek istiyorum. Çünkü bizim Genel Sekreterlik bütün idari ve mali hizmetleri yürütmekle sorumlu ancak kadro olarak Genel Sekreterin dışında idari personel olarak sadece 2 şube müdürlüğü kadrosu bulunmaktadır. Ne genel sekreter yardımcısı vardır ne daire başkanlığı vardır. Dolayısıyla kanunun idari yönden, teşkilat yönünden değişmesi, hızlı bir şekilde değişmesi gerekmektedir.

Biz bunu yönergeyle geçici, palyatif bir tedbir olarak çözmeye çalıştık ancak tabii, bunun yasal altyapısının sağlanması gerekir. Bunu kayıtlara geçmesi açısından arz etmek istiyorum.

Şimdi, biz, daha önceki konuşmalarda da dile getirildiği üzere bir yıl içerisinde üçüncü mekânımıza taşındık şu anda. Bu dönemde, tabii, çok yoğun bir çalışma içerisinde geçti. En son, şu anda taşındığımız binanın tamirat ve tadilatıyla ilgili olarak 4 milyon 800 bin lira muhammen bedel üzerinden ihaleye çıkılıp 3 milyon 620 bin liradan ihale olmuş ve bu şekilde 3 milyon 620 bin liraya mal olmuş durumda.

Personel olarak da kadromuz 261. Ancak bunun şu anda 93 tanesi dolu, diğerleri boş. 30' a yakın da geçici personelle hizmetlerimizi yürütmekteyiz.

BAŞKAN – 93' ün üstüne değil mi?

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU GENEL SEKRETERİ MUSTAFA TUTULMAZ – Evet.

Bir de hizmet satın alma yoluyla şoför, destek personeli ve temizlik personeliyle hizmetlerimizi yürütmekteyiz.

Benim arz edeceğim bunlar.

BAŞKAN – Hizmet satın almadaki personel sayımız ne kadar?

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU GENEL SEKRETERİ MUSTAFA TUTULMAZ – 21 destek personeli, 25 temizlik personeli, 9 şoför.

BAŞKAN – Bu destek personeli ne demek?

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU GENEL SEKRETERİ MUSTAFA TUTULMAZ – Destek personeli, şimdi bizim teknik hizmetlerimizi yürüten teknisyen, bilgi işlem, yine bazı memur yetersizliği dolayısıyla ara hizmetlerde kullandığımız personel.

BAŞKAN – Soru var mı Genel Sekretere? Yok.

Ben de teşekkür ediyorum.

Buyurun.

KAMU BAŞDENETÇİSİ M. NİHAT ÖMEROĞLU – Sayın Başkan, değerli üyeler; kurumumuza gösterdiğiniz ilgi, yakınlık, aynı zamanda teveccühe çok teşekkür ediyorum hem ben hem arkadaşlarım adına.

Sizin de buyurduğunuz gibi, kurumsal kültür açısından çok iyi bir deneyim oldu. Arkadaşlarımızın sorularını cevaplandırmaya çalıştık. Raporumuzu zaten alt komisyon ve ekibi inceleyecek. Genel Kurula da belli bir süre sonrada bunu sunacak. Ondan sonra da bunları Resmî Gazete’de yayımlayacağız. 2014 yılında da inşallah daha iyi, daha sağlıklı, daha noksansız rapor sunmaya gayret edeceğiz.

Hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Efendim, ben de tekrar teşekkür ediyorum hepinize.

Çalışmalarınızın hayırlara vesile olmasına dua ederek toplantıyı kapatıyorum.

Sağ olun var olun.

Kapanma Saati: 17.04